అహల్యా సంక్రందనీయము.

(శ్రీ పురుషోత్తమ కవీయము)

నాదెళ్ల మేధాదక్షిణామూర్తిశాస్త్రి

ప్రకటితము.

పావని ముద్రాక్షరశాల, బందరు.

1941

[Rs 0-8-0]

శ్రీ రె.

అలఘు మహాప్రబంధముల నద్భుతగర్భ కవిత్వశోభితం
బులను, నిఘంటుశాస్త్రచయముల్ శతశాదుల డెబ్బదింటి, నిం
కిలను బదింటి నాంధ్రమున హిందిని ముప్పదిరెంటి రూపకం
బుల, విరచించె మించె బుధపుఙ్ గుణనెంచెదఁ బూరుషోత్తముణ్.

లోకవ్యవహారమున భాషలేర్పడినవి. అందత్యంత ప్రాచీనములైన వానిలోఁ దొలుత సంస్కరింపఁబడినదే గీర్వాణభాష. తత్సమములును దద్భవములుంజేరి దేశభాషలు కాలక్రమమున నభివృద్ధి నందినవి. అందు హిందూస్థానమున వ్యాప్తినందినది "హిందూస్థానీ" యనఁబరఁగెడిని. 'హిందీ హిందూస్థానీలు పర్యాయపదములుగానె యుండునుగాని వాడుకలో నీషద్భేదముకలదు. సంస్కృత వ్యస్తపదములు మాత్రమును, సింఘాసన్, జత్తన్, జమ్నా మున్నగు తద్భవ పదములను బ్రయోగించి మాటలాడునది హిందీయనియు, నిచ్చవచ్చినంతగా సమాసములను గుప్పుచు ముచ్చటించునది హిందూస్థానీ యనియు ననఁబడును. "తుర్కీ, ముసల్మానీ, ఉర్దూ" అనునవి కొంతకొంత భేదమున్న సమానార్థకములు. ఉర్దూ లక్షణశాస్త్రమునఁ బరికించినచోఁ బితామాతా గంగేత్యాది సంస్కృత వ్యస్త పదములకుఁ దద్భాషయందు సయితము స్వతంత్రప్రయోగములుండఁదగినట్లు కాన్పించును. సమస్తదేశభాషలలోను దురుష్కము స్ఫుటముగు పలుకుబడికలిగి రాణించునదగును. అట్టిదానికి దేశభాషాసమ్మేళనము ప్రాప్తింపఁగా సువర్ణమునకుఁ బరిమళ మబ్బినటులఁ జెప్పికొనఁదగ్గియుండును'

ఆర్యభాషలలో శాశ్వతలోకోపోద్బోధనము కొఱకును విజ్ఞానాభివృద్ధికి నేర్పడినవే గ్రంథాలు. ఇందు శ్రుతిస్మృతులు ప్రభుసమ్మితములనియుఁ, బురాణేతిహాసములు సుహృత్సమ్మితములనియుఁ, గావ్యములు కాన్తాసమ్మితములనియు, ననఁబడును. తుదివి శ్రవ్యములు దృశ్యములునని రెండువిధములు. ఇందు దృశ్యములు పామరుల హృదయములఁగూడ రంజింపఁగల్గుటచే ధర్మవిముఖులైనఁ దదభిముఖులఁ జేయఁజాలెడిని. అట్టివి గీర్వాణమున భాసకాళిదాసాది మహాకవి కర్తృకములౌ ప్రాచీన రూపకములు పెక్కులేర్పడి యుండెను. కాని గీర్వాణభాషా సంభాషణము వెనుకంటినటులే నవి ప్రదర్శింపఁబడక కావ్యపఠితల పఠనమాత్రమున నిల్చిన వైనవి. సంస్కృతేతరములన్నవో, యిపుడఁ గ్రమముగా నభివృద్ధినంది లక్షణ లక్షితములైనకాలఁదిని రూపక కల్పనము లందందును దలసూపమొదలిడెను. ఆంధ్రమున నందులకు బీజము "కవిబ్రహ్మ"యే నాటినవాఁడయ్యెను. అతఁడు శిల్పకల్పనావైచిత్ర్యంబు మెఱయ నిజవాగ్జాల తూలికచే భారత పాత్రలను బాఠక దృక్పథములఁ జిత్రింపఁజాలెను. పంచమవేదమనఁబరఁగుటచేఁ బ్రభుసమ్మితత్వమును నైతిహ్యమూటచే సుహృత్సమ్మితతయు సిద్ధించియున్న యా "జయము" వ కిట్లు కాన్తాసమ్మి

[illegible]డఁగూర్చి సర్వసంపూర్ణతఁ బ్రాపింపఁ జేయఁజాలెను. ఒక ప్రక్కను సంగీతాభిరుచిఁ బ్రజాభివృద్ధిన [illegible] తీర్థుల తరంగములవల్లను దీక్షితుల గురు గుహాభినందనములను త్యాగరాజ కృతులను నింకితర వాగ్గేయకార కర్తృకముల దిగ్దేశవ్యాప్తినంది భక్తిబీజావాపంబు గావర్పసాగెను. అయ్యెడ, సిద్ధేంద్రయోగిభావరాగతాళమేళనంబౌనట్లు కృష్ణలీలాభివర్ణనంబు భాగవతంబున వెలయించెను. ఆపైన రామనాటకాలు ప్రహ్లాద నాటకము యక్షగానములును బయలు వెడలినవి.

ఇవన్నియు నిట్లుండ హిందూస్థానమునందల్ల తులసీదాసకృతి రామ కథామృతమును వెల్లివిరియఁజేసిన వెనుక నృత్య కథాభినివేశమును గలిగెను. హార్వార దేశమున నెక్కుడుగా నభివృద్ధినందిన యీ కళ క్రమముగా నన్నిదెసలకుఁ బ్రాకెను. ఆంధ్రదేశమునఁ దప్ప ప్రదర్శనములవల్ల జనించిన యుద్రేక మనేక గ్రామములందావశ్కి నెక్కొనఁ బ్రసంగవచనరూపకముల వెలయింపఁజేసెను. అట్టియెడ బందరునందు నొక యాంధ్రనాటకసంఘమేర్పడినదిగాక 1884 సం॥ లో "నేషనల్ థియేట్రికల్ సొసైటి" యనునది స్థాపింపఁబడఁగా నది యిప్పటికి నిరువదేండ్ల ప్రాయమునుండీ యాంధ్రమునఁ గావ్యనాటక రచనమొనర్చుచుండిన శ్రీ నాదెళ్ల పురుషోత్తమకవీంద్రుని రంగస్థలమునకుడించి, హిందూస్థానభాషా నాటకరచనమునకుఁగడఁగించి, వరుసగా ముప్పదిరెండు నాటకాలు వ్రాయించి దేశదేశములఁ బ్రదర్శించిమించె. ఈనాటకములు నిందలి భాషయు ననుసరింపఁబడిన పద్ధతియు విమర్శింపఁబూనుటకు ముందవి రచియింపఁబడినకాలము నప్పటి నాటక కళాస్థితియు నించుక పరికింపవలసియున్నది.

అది పందొమ్మిదవ శతాబ్దమునందలి యుత్తరార్థము. ఇప్పటికి రమారమి యఱువదేండ్ల నాఁటి ముచ్చట. ఇపుడు సినీమా తారలు యశోధననిలయాలై యచ్చెరలమచ్చున నంబరవీధిని వాయుయానములపైఁ జరింపఁగలరయ్యెను. అప్పుడో, వేషధరులౌ పురుషులే యపాత్రేయులుగా గర్హింపఁబడుచుండిన దినాలు. క్రమముగా రంగప్రసాధనముల విడులో విద్యుత్ప్రచారాదికములు మెండైనవి. తొల్లిట నేసౌకర్యములును లేనయ్యే. కథా సంవిధానాదిక వైలక్షణ్యమును దేశకాలాభిన్నతాస్ఫోరకతయు గమనించు నూహలు వొడమని స్థితియయ్యె. పంచసంధులనైనఁ బాటించుటరుదయ్యె. రంగస్థలమున ముందడుగిడునది సూత్రధారుఁడు, అతఁడు కథాసూచనమొనర్పఁగా నాయా పాత్రధారుల ప్రవేశమౌను. వారు వచనమున సంభాషించి కథకొంత సాగించి నిష్క్రమించుచుందురు. మరల మరల నాసూత్రధారుఁడే యుత్తరకథాస్ఫురణ మొనర్పఁగాఁ దత్తదనుకూల పాత్రప్రవేశమౌచుండును. ఇట్లు వరుసగా గడనడచి శోభాంచమయ్యెడిది.

అత్తతి విరచించి[illegible] కవి బాల్యమున హైదరాబాదున నొక పుష్కరకాలముండి యురుదుఫార్సీ భాషలందును పిదప సంస్కృతమందును పాండితిఁగనియుండె. మహారాష్ట్ర హరికథా చరణానుసరణంబున సూత్రధార

కథాసూచనములు కూర్పంబడియెను. సంస్కృత నాటకములందు నీచపాత్రలకుఁ బ్రాకృతమేర్పఱుపఁబడిన ఫక్కిని బాత్రానుకూల భాషాప్రయోగ వైలక్షణ్య మగపఱుపఁబడెను. ఎట్లన, రాజామాత్యాదులకు ఫార్సీ లబ్జులు గలదిగను, మునిపురోహితాదులకు సంస్కృత దీర్ఘ సమాస భూయిష్ఠముగను, సేవకాదులకుఁ గేవల తురుష్కము, నితరము హిందిగను వ్రాయంబడినది. ఇందు ముందుగాఁ బ్రసక్తింపఁదగినది పద్యాభిషాకల్పనాదికములందలి స్వాయం వ్యక్తిత్వమే. ఇంకఁ దత్తత్ప్రయోగౌచిత్యము, నపూర్వసరసవాక్చతురిమము, బహుళ లోకోక్తి గ్రహణము మున్నుగాఁ గలవెల్ల గమనింపఁదగును. ఈ నైఖరి నీకవిశేఖరుఁడు వరుసవెట్టి వ్రాసి నాటకుల కలవఱచి ప్రదర్శింపఁజేసిన హిందూస్థాన భాషా రూపకములివి:

1 కాళాసురవధము.
2 పంచాక్షరీమహిమము.
3 సుభద్రాపరిణయము.
4 భస్మాసురవధము.
5 కళావతీపరిణయము.
6 శంబూకవధము.
7 శారదోపాఖ్యానము.
8 లవణాసుర సంహారము.
9 మనోజవాలక్ష్మీ నివారణము.
10 గోకర్ణమాహాత్మ్యము.
11 అహల్యా సంక్రందనీయము.
12 బిల్హణీయము.
13 సీమంతినీచరిత్రము.
14 పుత్త్రకామేష్టి
15 సీతాకల్యాణము.
16 దశరథనిర్యాణము.
17 రామారణ్యావాసము
18 సీతాపహరణము.
19 సుగ్రీవపట్టాభిషేకము.
20 హనుమత్ప్రతాపము.
21 రావణసంహారము.
22 శ్రీయాళరాజ చరిత్రము.
23 ఇళమహారాజచరిత్ర.
24 రామదాసచరిత్రము.
25 మిత్రసహోపాఖ్యానము.
26 సుకన్యాపరిణయము.
27 శుకరంభాసంవాదము.
28 పీష్వానారాయణరావుఫార్సు
29 భద్రాయురభ్యుదయము.
30 కీర్తిమాలినీ ప్రదానము.
31 సత్యహరిశ్చంద్రీయము.
32 అపూర్వదాంపత్యము.

కొన్ని విషాదాంతములౌటప్పటికి నూతనఫక్కియే. అందిల్ల "పీష్వా నారాయణరావుఫార్సు" మొన్నమొన్నటి వఱకుఁ బెక్కుసారులు ప్రదర్శింపంబడినట్లు వినఁగన్నది. ఏమైన, "ఆపరితోషాద్విదుషాం నసాధుమన్యే ప్రయోగ విజ్ఞాన"మ్మనిరిగానఁ దన్నాటక ప్రదర్శనము లాకాలమునఁ నెచ్చుగా రసజ్ఞుల మెచ్చుగోలుఁ జొచ్చెననుట కిట దిఙ్మాత్రముగా "సభీవనపండిత రాయ" బిరుదాంకిత శతావధాని కేసరులు శ్రీమాన్ మాడభూషి వేంకటాచార్యులవారు, 'కల్యాణములఁ గూర్చి, కడువేడ్కఁ బ్రోవుమయ్య, కమలామానస నాయకా (పల్లవి) కల్యాణ గిరిధీర, కారుణ్య సౌశీల్యాను, కూల్యాదిమహోదార, గుణరత్న రత్నాకరా॥ (అనుపల్లవి)॥ జనుల కైహికానందమున కాదికారణమై, తనరు శృంగారరసమునమించు నాటకముల, వినిపించుచును బృందావన పురి నెలకొన్న, ఘన నేషనల్ థియేట్రికల్,

కంపెనీవారలకు॥ కల్యాణ॥ తరుణత్వమున మేధా, దక్షిణామూర్తి దివ్య, కరుణ మహిమ లబ్ధ, కవితా సంపదఁగలిగి, నరులు మెచ్చఁగ వివిధ, నాటకరత్నముల, విరచించు శ్రీ నాదెళ్ల పురుషోత్తమకవికి॥ కల్యాణ॥ 2॥ నవనవరసముల నాటక వినోదముల, దవిలిన మనముల, దప్పక వేంచేయు, కవులకు రసికులకు, ఘనులకు ధనికులకుఁ, గవి మాడభూషి వేంకట దాసదాసునకు॥కల్యాణ॥ 3॥' అని ప్రస్తుతించిన తెఱఁగిట నగపఱచుట యప్రస్తుతము కాదుగదా.

ఇట్టి యీ పురుషోత్తమ కవీంద్రకర్తృకములలో 'రామదాస చరిత్రము' మాత్రమే తెలుఁగు లిపిలో నీవఱకుఁ బ్రచురింపఁబడెను. అంతకంటె సులభములౌనవి మఱి కొన్ని యట్లే యిపుడు ప్రచురింపంబడెడిని. అఱసున్న లిం దనునాసికోచ్చారణ సంజ్ఞలు. వీనియం దెట్లయిన సంస్కృతము మెండుగా నుండఁబట్టి భాషాపరిచయము లేనివారికిఁగూడ సులువుగా నలవఱచికొన వీలౌను. నేషనల్ కాంగ్రెస్ పుట్టక మునుపే యీ "నేషనల్" సంఘము నేర్పఱచి తద్ద్వారమున నీకవిపురుషోత్తముఁడు తా రచించిన యీ నాటకాల్ల సాంఘికుల కలవఱచి, తాను గొన్నియెడల సూత్రధారుండునై యాంధ్రదేశమందలి పెక్కుతావులఁ బ్రదర్శింపఁజేసి, హిందూస్థాన భాషావ్యాప్తితో నాటకకళ నభివృద్ధినందింపఁజాలిన దెంతయుఁ బ్రశంసార్హము.

— అహల్య. —

"అహల్యా" శబ్దమునకు రాత్రియని యర్థము. "అహల్యాయైజార" యనఁగా రాత్రియందు జరావస్థనందు సూర్యుఁడని నిరుక్తమున యాస్కముని నిర్వచనము కలదు. అయినను నద్దాని కింద్రునియందే రూఢ్యర్థకల్పనము చేసి యాగాదులం దాహ్వానించుచున్నారు. శ్రీ జగద్గురువులు, 'ఆకృతిభిశ్చ శబ్దానాం సంబంధో న వ్యక్తిభిః । స్థానవిశేషసంబంధనిమిత్తాశ్చ । ఇంద్రాది శబ్దాః సేనాపత్యాది శబ్దవత్ । తతశ్చ యో యస్తత్ స్థానమధిరోహతి స సఇంద్రాదిశబ్దై రభిధీయతే' యనుటలోఁ దన్నిత్యత్వాబాధకతను నిరూపించినవారైరి. కల్పాంతసుందైన, 'ధాతా యథా పూర్వమకల్పయ' త్తనిరిగదా.

ఇట్టి యింద్రపదాధిష్ఠితునికెల్లఁ గుక్కుట వేషధారిత్వము నంత సహస్రాక్షిత్వ ప్రాప్తియు నాపాదించు నాసంబుద్ధి యేటిదో ! 'పంచకన్యల' లో నొకరితగాఁ బఠింపంబడు నా గౌతమసతి రేచపతిచంద్రుఁ జూచెనో కాని శ్రీరామ పాదరజో మహత్త్వ ప్రతిపాదకమౌ నీగాథ లోకప్రసిద్ధమై యున్నది.

అయ్యదియే యథాతథముగా శృంగార రసోల్బణమౌనట్లిందు వివరింపంబడి యున్నది. ఇది ద 15-4-1885 తేదిని గ్రంథకర్త ముగించినట్లు కానంబడియెడిని.

ఇట్లు,

బందరు,
25—11—40.

గ్రంథకర్తృపుత్త్రుఁడు,
నాదెళ్ల మేధాదక్షిణామూర్తిశాస్త్రి.

శ్రీ మేధా దక్షిణామూర్తయేనమః.

అహల్యా సంక్రందనీయమ్

సూత్ర. (1) సత్యలోకాధిప, సరస్వతీశ్వర్-సభామెహై పీఠపర్ సత్యాసత్యవి, చారణ్కర్నే-సర్వమునీంద్రోం, సామ్నేరహేం.

(సరస్వతీ బ్రహ్మలును మూడు మునివేషములు మాత్రముండవలయును)

ఒకముని. మహాత్మా! జగత్సృష్టిస్థిత్యంతకారణభూతా! పరమేష్ఠిజీ! కించిజ్ఞహోకే, యుక్తాయుక్తవిచక్షణ్ నహీజానే, హంకహ్నాజడోంకు జమాకరాకె, హమారె అజ్ఞానాదయోం నివృత్తి కర్నే, సకలార్థరహస్య సందేహోంభి నికాల్కర్, హమ్కు సౌజన్య సంసిద్ధిమిలానేచహ్యే. వేదవేదాంతోం కరతలామలకోం హోనే వైసా కరుణారసేకర్నే సమర్థమైహీహోంకహ్యే అన్వర్థసంజ్ఞాసె ప్రచుర్హోనేకహేతో, ఎహాఠీక్ హై మగర్ ఝూట్నహీకహ్నా వైసా, సత్యలోక్మేహీ, నిత్యావాస్కర్తే పద్మాసనాసీన్హోకెబైఠ్నె ఆప్కా నిర్మలాంఘ్రికంజోం హృత్స్థాంకర్కె ఆప్సెకుఛ్ సంశయ్కా విమోచన మార్గావగాహనార్థియోంహోకె బిజ్ఞాపన్కర్నేచహ్యే అనుఘ్రహాప్కా మంగ్తేహై మహామహా!

బ్రహ్మ. భో మునిగణభూషణా! బహ్వానందానంద్. తుమారా సుశబ్దసమూహోంముఝె కర్ణగోచర్ హోనేసె, మై అపారాహ్లాదసంభరిత్హువాహుం, మేరాప్యారీహో వాగీశ్వరీభి వైసాహీఖుషిహుయికహ్యే సమఝ్తాహుం. (అటుచూచి) కెం సుందరీ భారతీ! దేఖీ ఎహ్ఋషిబరోంకా అభిలాషావిశేష్!

సరస్వతి. హా ప్రాణేశా! వత్సోంహార్వృక్షఫలభరితోంహో ఉద్భిజ్జోంకెతైహీరహ్నా సాభిలాషాం హోవెగె. వైహీబిధానె సర్వగోప్యార్థోం కహ్నా నరసఫలాంకు పైదాకర్నేకల్పభూజ్హో ఆప్కా

సాన్నిధ్యమె తత్ఫలార్థియాఁహాఁ అయిసేసంయమివతంసాఁ వైసా వర్ణనకర్నేకా క్యా. ఆశ్చర్యహై? వృహాజబ్నహీ. పరంతు సమయాన ష్మయ నిర్ణయనియ మాదయాఁ నరహేఁ జోఫలజబ్. చాహేవై హీఫ లబ్ధి సంఘటనకర్తే ఎహాఁయోగీంద్రాంకే ఆశాత్సున్ని బారణకా ర్తేరహేనే ఆపకా ప్రభావ్ బహుత్వాచాతీతహై. అభివర్ణనకర్నేహం ఏకముఖియాఁనసకింగె.

బ్రిహ్మా. అహాహా అహాహాప్యారీ! తేరీ వాఙ్మాధుర్యక్యా హైరీ! వృహ్మాధురరస్మె శ్రబణరంధ్రోంసే పీనేసంగాత్హీ మేరా అంతరంగ్నే ఆర్ద్రర్ హోగయాహై. సునీయె మునియాఁ? గీరమణీ రత్తనీకీ బచోరచనానైపుణ్యా విశేష్కైసీహైంకి!

మఋకముని. అహాకమలాసనా! ఆకర్ణనకరీయెమైయేక్ బిజ్ఞాపనకర్నేచహాతాహుం. క్యాకహీయె, రత్తికీ బహుత్సెసంద్ జీనేరూపకా సముల్లసత్పదార్థహైనా? హుయెతోభీ పీతల్మేస్థకిత్ కియేతో ఉసకాప్రభాహీ ఉసకీథోడాకమ్తీసేరహేగా పరంతు ఉసకాసాంఘాతికప్రభా యత్కించిత్భీనహీంమిల్నేకా తథాహీ హామారేసరీక్. కతిపయా వివేకియాఁ భవదుత్తమ చారిత్రర్ సన్నుతికియేతో ఒత్నా బర్ణనీయ్ నహోసకేగ. కింతుబహీపాంచన్మణి లేకరాకె సుబర్ణమె స్థకిత్కీయెతోరహ్నేకాశోభానే జగద్విదిత్ హోనేసే హార్కేకిబ్జాన్నే కుమక్నహీనా? ఉసీనిదర్శనసే రత్నసదృశో ఆపకా ప్రభావ్ స్వర్ణప్రతిమాన్హో నరస్వతీమాయీకెవాగీంద్రియోమ్రఅంచిత్హోనాభీఫసందుకా కెంనజీన్నేకా? అతీతమధురిమాకు కెంనహీంబతానేకా?

బ్రిహ్మా. ఆనందానంద్. తుమారాసాలంకారవచోరచనా కౌశల్యగణనీయ్హైరేభయ్యా! అబ్మైబహుత్సంతుష్టాంతరంగ్హోవ్వాహం.(అటు) దేఖీమనోహారిణీఇసకాసంభాషణా చమత్కృతికు?

సరస్వతి. మహాత్మా! ఏహ్సబ్భీ భవదనూనానుగ్రహకటాక్ష వీక్షావశాల్లబ్ధప్రతిభాహీహై అబకాశ్ మిలేగాతో నైపుణ్యబిశేషభీ దృగ్గోచర్హోనేకా.

సూత్ర. (2) వేదవిచారణ్, వేధాకర్నే— వేదాంతాఁఖుల్నే
సాదరభావ్సే, సకలమునోఁనే— వేదార్థాఁసిక్నే.

ఇంకొకముని. భోభో విధాతృజీ! హంకిత్నే శాస్త్రాఁ అభ్యాస్కియెతోభి క్యాక్యా అలంకారాఁ యాలక్షణాదయాఁసంగ్రహాణ్కియేతోభికైస్కైకెసే ఉపమానోపమేయాఁవాచోవిధేయాఁహోనేవైసా సదా ముఖస్థాఁహోతే రహ్నేరఖ్లియెతోభి "సంప్రాప్తే సన్నిహితేకాలే నహినహి రక్షతిడుకృఙ్ కరణే" కహ్కే మోక్షద్వార ప్రవేశ ప్రియత్నక్ హమారే బిద్యాఁసబ్ నిష్ఫలాఁహై. భగవాన్జీకె సేవాకర్నే జత్నొస్మరహ్నేహి ఉస్కెసాధన్హై. వైసాహోనేసె భవచ్ఛాత్రాఁహోహమ్కో అబ్ హైసామాథుర్యకెనిబారణ్కెరెకి హమ్కో సుపథగామియాఁహోనే కేలియె కృపాకరీయె మహాత్మా!

బ్రహ్మ. అచ్ఛా. అబ్రైంతుమారా యిచ్ఛానువర్తిహోకర్ తుజ్కో చాహ్యేవైహిబోలుంగా. సందేహక్కుచ్ఛినహి. తుంభయా వహాఁహోనేకుతోభి అబకాశ్ బిల్కుల్నహి. కెంకహానర్హోగాతో "బాలస్తావత్క్రీడాసక్తః తరుణస్తావత్తరుణీసక్తః వృద్ధస్తావచ్చింతాసక్తః పరేబ్రహ్మణికోపి నసక్తః" కహ్కే బాలప్రాయ్మే ఖేలనలోంభి తరుణప్రాయ్మేకాంతాసక్తిసమన్వితిభి వార్ధక్యాక్రాంత్ హోనె తబ్ సాంసారిక చింతాసాగర నిర్మగ్నభిహోకే భగవద్భజన్కర్నే అబకాశ్భినమిలాలేకే సద్గతికు దూర్హోజావెగ. తథాహి తుం సంయమీశ్వరాఁ! హర్వఖ్త్ భగవన్నామస్మరణ్కర్తేహిరహ్నేమహాత్మనాఁహోనేసే తుమ్కువైహ్సాంథా అభ్యాస్కరానా బహుత్ సులభసాధ్యహై. ఎహ్నిస్సందేహ్. (సతినిజూచి) కెంప్యారీ!

సరస్వతి. యథార్థ్హై అధీశా! వైహి నహోకేఽరేక్హై. క్యాకహ్యా "అజ్ఞస్సుఖమారాధ్య స్సుఖతరమారాధ్యతే విశేషజ్ఞః జ్ఞానలవదుర్విదగ్ధం బ్రహ్మాపినరం నరంజయతి" కహ్నె

నిర్ణయబచన్నే సుప్రసిద్ధ్ హై అప్నే యోగీందరాం బిశేషజ్ఞాంహో నేసె అయిసె సచ్ఛిష్యాంకుఆప్ సానుగ్రహ్ హోకె జిత్నా బిద్యా దాన్ కియేతో జిత్నే ధర్మాంబోధన్ కియేతో ఒత్నే జగదుపకా రకాం హోసక్నేవైసా సిక్నేకుభి కార్యాచరణ్ బతానేకుభి శక్తి మంతాంహోంగె. ఏహ్ ఆప్కాబహోత్ప్రహ్లాదసంధానానుకూల కార్య్ హైకహ్కే బాద్ గోచర్ హోనేకా.

బ్రహ్మ. మహర్షివర్యాం ! మేరా అభిప్రాయ్కా అప్నా భారతీభి అనుసారిణీహోకె కార్యసంధాన్కుహి ప్రోత్సాహ్ కర్తీహై. ఏహ్ బాబత్ సుశకున్ హైనా?

సూత్ర. (3) ఆకె ఖడాయేక్ - అజ్కా సేవక్
లోకాంమె ఫిర్కే, అ .. నేకాంశాం జాన్కే॥

చారుఁడు. సత్యలోకాధీశ్వరా ! సచ్చిదానందనిలయా ! సమస్త గీర్వాణప్రశస్తా ! సాధుసన్మునీందారాధ్యా! సరస్వతీ మనోహారా ! నమస్కార్ నమస్కార్.

బ్రహ్మ. కల్యాణ్ కల్యాణ్. అరేవార్తాహరా ! మేరా ఆజ్ఞాశిరస్ఫుఖ్షేకేతుః నిఖిల జగాంమేఫిర్తె యహాఁవహాఁగోచరాం హోనె బిషయాంకు అవగాహన్కర్తేతే సంగ్రహ్కర్కే ఆయా హోగ. నూతన్సమాచార్ కుఛ్ హైతోబోల్బలా.

చారుఁడు. ఖుదావంద్కే హుకుంకు శిరస్ధర్కే హామేషా హారేక్ లోక్మేభిఫిర్తె రహ్నామై జిన్ జాయ్ జోషక్సే జిస్ఖబర్ నికాలేతోభి ఉజ్జాయ్ వుహీహంసక్సే వుహీఖబర్నె ఏః వుః బాతాంకర్తె ఆఖిర్కు ఆప్కుబినుతికర్నహిహామై హర్వఖ్త్ సున్నేకాథా. వైసీరివాజ్సుబ్ కహాఁ గయాకితబ్ మైనికలే సోవఖ్త్కె సాహైకిదో తీన్జగాంమె ఆప్కాబద్ నామ్సున్నాయిచ్ పడాహై. తబ్సేముఝ్కు ఘరాఖత్బేనహి.

బ్రహ్మ. క్యాక్యాక్యాహైరే వృహ్మాందాస్పద బినూత్న సమాంచార్ ? కుఛ్ భీతీ నహిం. నిర్భయ్సె సాబకాశ్సే సబి స్తర్హోంసె వైసాహింబోల్. సునింగె.

చారుఁడు. మహారాజ్ ! మైనెమాంమూల్కె ముఫాఫిక్, అప్నాసత్యలోకుల్కుఛోడ్కె మహాలోకతమోలోక సువర్లోకభువర్లోక భూలోకాంభి అతల వితల కుతల రసాతల మహాతల పాతాళాంభి దేఖ్తే హల్లూచౌదే జగాంమెభి ఫిరాథ పైదాయిషీ కామూల్లా యత్ సబ్ ఆప్‌జాన్నెకయిచ్ హైఁడుస్మెమై అరజ్కర్నేకా కుఛ్న హిం, షురువ్మె స్వర్గలోక్మె యిచ్‌కహ్కె ముఝె అబ్‌యాద్‌హై బాద్గోతీజ్ఞాయాంమేభిహోనేసే నిగహామేరాఘుడ్కె ఆఖిర్కుహారే జ్ఞాయ్మెభిఎహి ఆవాజ్ హైంకహ్నె ఒత్నతక్ మేరాదిల్కు ఘుట్మూవ్వ.

బ్రహ్మ. హైసా బృత్తాంత్కు ఛపాకర్ అసంగత ప్రసంగాంసె కాలక్షేపణ్ బహుత్ కర్తాహై. వృః పరివాదకా ప్రసక్తి కైసీహై ? క్యాహై ? పహ్లావృః బోలేరి.

చాగుఁడు. మహారాజ్జీ! పూర్వకాల్మే అప్నె దేవతాఁ ఔర్రాక్షసాఁమిల్కె క్షీరసాగర్కు మథన్కర్కె అమృత్కు కమాలేకె వృహేంక్యాంఢ్మె రక్షేకర్ బైఠ్కె ఆప్ దోనోంభి దోబరాబర్ హిస్సేఁలేనే చహ్కె ఉస్కు తజ్వీజ్‌కర్తె రహ్నెతబ్ శ్రీమన్నారాయణ్జీనె ఉనోంకా ఇరాదా జాన్కెభి బేఖూబాఁ ఔర్బేహాయాఁ హారాక్షసాంకువైసీ అమూల్యహోచీజ్కు ఖిలానేకు దిలానేకు యాఁమిలానేకుభి నచహ్కె వృహ్సబ్కు మాయాంమేడుబానే హిక్మత్ బాంద్కె వృహ్బిమజ్జినే జగన్మోహినీరూప్ ధర్కెవృ సురాసురోంకాతకాజాయిన్సాఫ్ కర్కె ఫైస్లాహోనే కామ్సబ్ ఆపీచ్‌కర్నే ఆమెసా పరాశక్తి కహ్నె వైసా నజరాతే సబ్కుభి ఖామూష్‌హోనే బిఠాకె దేవతాంకునె సుధాపిలాకర్ రాక్షసాంకా హిస్సా ఆనేతబ్కు ఖాలీఘట్కు బతాకర్ ఆపంతర్ధాన్హుయెసా అక్బార్ జహాఁదేఖేతో వహాఁ ఏక్ హికాయత్కెసరీక్ బోల్తేనేసో వృహ్సబ్కి జాన్నె కాయిచ్ హైనా ?

బ్రహ్మ. హైరే, హైతో, అబాయెసా హమారానిందా క్యాహైరే?

చారుడు. అరజ్ కర్తాహుం నాఖుదావంద్ ! సునీయె ఆప్కాసృష్టిమె జగన్మోహినీకె బరోబర్ ఖుబ్ సూరతౌరత్ కహాఁభి నహీహైకహ్యాభి వైసానరహ్నాసెహీ ఆప్కు వైసీజన్మ్యాపైదా కర్నెతాకత్ బిల్కుల్నహీహైకహ్యా, దూసాగ్రికాన్నోభికహ్నా బేజరూర్క్యాభి తాకతీచ్ రహ్నేలో కబ్నోభికర్తేథే కహ్యాభి అబ్తక్ నహుయిహాకా మాయిందానహోనేకా కహ్యాభి అయిసె ఖబరాఁ ఆగెస్వర్గ్మెహి షురుహ్వాక ర్యాలోక్తక్ జియాదా ఆవాజ్సేహై.

బ్రహ్మ. వైసాహైరే చార్ ! తేరావచన ఠీక్ హైరే!

చారుడు. సచ్ హై మహారాజ్. మైసున్నేకు వనకాథ. రఘూంట్నహి

బ్రహ్మ. దేఖివాణీ! ఏఃక్యా నూతన్నాదుర్భుతార్థహై! క్యా కహూఁకి! అబ్నెమైనే ఏహిన్నందాకు పాత్రహ్వో తేహీజీనా. నహీంతో కిధర్ జానా?

సరస్వతి. ప్రాణేశ్వరా ! ఇస్మెహైసా నిందాక్యా? ఏహ్ ప్రాజ్ఞాఁకబ్నికహాఁభి కహ్లానెవృత్తాంత్ నహి. హామరోక్షిహిహోగ. కైసీతోభిహో వృహీవ్యాపకహ్వానా? తన్నివారణోపాయొలియె ఏక్ సురూపవతికు ఆప్నె సృష్టికియెతో తద్రిష్టాఁసంతుష్టాంతరంగాఁ హోకె అయిసె నిందాఁ అంతర్ధాన్హోకర్ ఆప్కె అప్రతిమా నానూన సమర్థతాకా ప్రతిష్ఠాస్థిర్ హోనే సరీక్ కరేగె.

బ్రహ్మ. అభిప్రాయ్ మేరాజైసా హైకి వైసాహి తేరీ తేరీఉద్దేశ్యభి బహిర్గత్ హువ్వాహైనా? అమోఘ్హ్వోనిష్ఠాసె సంకల్ప అబ్నికర్యా మేరా మానసపుత్రి, హోనే సృష్టికరుంగ.

మాత్ర (4) అంబుజసంభవ్ సృష్టికియా, అహాల్యాకునయా అంబుజాఁనేత్రాఁ, ఆననశశిహో-కంబుగర్దన్భి, కచ్ అంబుధ్వో

(కుడియెడమ లందహల్యా సరస్వతులు గల బ్రహ్మాసీను)

బ్రహ్మ. దేఖ భారతీ! కైసీ సౌందర్యపయోనిధికు మైనె సృష్టికియాహుంకి! తుఃభిమానినీహైనా? యుక్తాయుక్త లక్షణాం తేరేసెడియాదా జాన్నేహారే కౌంరహింగె? తుఃహిసకలాంగ సాత్వాంభిఖూబ్ పరిశీలన్‌కర్కె ఏఃకైసీ సురూపవతీ హైకికైసీ కళావతీహైకి యత్కించిత్‌భీ స్తోత్రన్నహికర్తె హైసో బచకా హైసావైసా యథార్థహిబోల్బలా. దేఖుంగ.

సరస్వతి. మనోనాథా! మైక్యా బిజ్ఞాపన్కరుం? ఆప్కు మైనె సదాసన్నిహితవర్తినీ హోకరహ్యా హార్వక్త్ ఆప్ సృష్టికర్నె నారీరత్ననాంకు దేఖ్తెహి రహ్తాహుంనా? ఇత్నె కళానిధికు ఐసీ సౌందర్య రత్నాకరకు మైకబ్భీ నదేఖీహుం. భగవాన్కీ మన్నారాయణ్జీనె ప్రథమతః సుధాబిభజనార్థ్ హోకెహోబాద్ శ్రీశంకరేచ్ఛానుసార్ హోనెహోధరేసో జగన్మోహినీ రూప్మైభీ దేఖీహుం తబ్ఖ్ ఆప్కెసృష్టిమెవైసీసుందరీరత్నరహ్నా సే ముఝెభీ బహుతాశ్చర్య ప్రిదాయినీ హుయిథీ పరంతు అబిస్కన్యామణికు దేఖ్కరు స్త్రోహినీరూప్కు జ్ఞప్తిమెలాలిమెతో ఇస్కాకోమలత్వయా అంగసౌష్ఠబ్ యాతేజోవికాస్ కిస్సే గణిత్‌కర్నే దేఖతోభి షోడశాంశ్మతోభి నాలాయక్ హోగీ. "స్పర్ధయావర్ధతే విద్యా" కహ్కె ఆప్కెమానస్మెస్పర్ధా ఉత్పన్నహోనాహి. ఐసీకౌశల్యక్కు బహిర్గత్ కర్నేవెహి కారణభూత్హుయి. అబాఙ్మానసాతీత ప్రభావాన్వితో కహ్కె సామాన్యాంకహ్నేనే అవకాశ్మెలా.

బ్రహ్మ. ప్యారీ! తుఃముఝె స్తోత్రకర్నె బోల్నేకె మృషాబచనాం నహిహైనా? అయిసీ స్థితిమె ముఖప్రీతికరాంవ కహ్నా కహ్కెజాన్నే సక్నెహారీతుఃహి వైసాకెంకహ్తా కహ్తేనా?

సరస్వతి. మహాత్మా! ఆప్కుఅయిసా నింబానునీహుం. ఆప్కా హృదయ్మె రహ్నెస్పర్ధ నష్టహుఆ ఆప్కురహ్నా పూర్ణ సామర్థ్య సబ్బిజానీహుం. అయిసీ స్థితిమె ఏఃసంతృప్తికరానహి హైకహుంగితో ఇస్సేభి మనోహారిణీహో ఔరేక్కుభి ఆపబ్భీ సృష్టి

కర్నే సంసిద్ధ్ హై కహ్కాభి మైజానీహుం కింతుఏహీపరిపూర్ణ ప్రిహార్షదహోనేసె మైనె యథార్థాభి వర్ణన్నికియాహుం

సూత్రి (5) విధిదర్శన్కు విబుధాఁ ఆకె - విమలాంగికు దేఖే
విధుముఖికుకళా, నిధి హల్యాకు - పదసేసిర్తక్, ఘనంద్ కర్నేకు

(నాలుగు దేవతా వేషాలు వచ్చుటయూ నమస్కారముట కల్యాణముటయు)

బ్రహ్మ: భోదేవతాఁ! దేవతలు- జీ మహానుభావా!

బ్రహ్మ. సుధావిభాగ సమయ్మె తుమ్హా హింపీయూష్పిలానే శ్రీమన్నారాయణజీ ధరేసో మోహినీరూప్కు సందర్శనకియెతబ్సే తాదృశరూపవతికు సృష్టికర్నే మైసమర్థ్ నహుంకహ్కాతుం గీర్వాణాఁకహ్తాహై కహ్కా సున్కరబ్ మైసృష్టికియెసోకన్యారత్నకు దేఖేరే? ఎహ్నామై చింతన్కర్నే సైదాహుయి. ఇస్లియెమేరా మానసపుత్రిహై కహ్నా.

దేవతలు. మహాత్మా! హంనహికహేథె. వైకిఁ చంద్ దేవతాఁనేకహేహోఁగె. వైసాకహ్నేకు అబ్తక్ అటక్నహిథి అబెహ్సుందరీకు దేఖేతో మోహినీరూపలావణ్యాఁసబ్భిభూల్జాయింగె. ఇస్కాసామ్నే వ్రుః కిత్నికహింగె. ఆప్కుక్షమాపణ్మాంగింగె

బ్రహ్మ. ముఝెక్షమాపణ్మాంగ్నాకెంరే? ఇస్కు దేఖై పసంద్ హైకహేతో వ్రుహింబస్.

దేవతలు. బహుత్పసంద్ హై మహాత్మా! ఆప్కా తాకత్కు నహిజాన్నేచంద్ జడాఁ ఆప్కునిందాకర్నేనే ఆసేపాప్ నికల్జానేకెలియె వైసాకరింగె. ఆగె ఆప్కా ఆగ్రహ్తో నికలెజాయ్

బ్రహ్మ. ముఝె కోపభావ్నహి. స్వేచ్ఛాచోడ్కర్ జాగరూకతాసె రహ్నా కహ్కామైనె అబ్ సిఖ్లియాహుం. వ్రుఃబహుత్ జరూర్. సత్వంథాదిసా. ఆనంద్మిలా. బినుతిభిపానేకా. ఐసే సద వస్తూంకు మార్గదర్శకాఁ హుయెసా తుమ్కు క్షమాపణ్కార్నాక్యా అనంగత్ హై ?

దేవతలు. అబ్ హం రుక్సత్ లేయింగె మహారాజ్. తక్సీర్ మాఫ్ కర్నా.

బ్రహ్మ. అచ్ఛా, జావె. తుమ్హారా సదాకల్యాణహీ హోజాయ్.

సూత్ర (6) ధాతాజీకు, దర్శనకర్నే - ఆతాహై సురపతినే
శీతాంశుముఖికే, చిన్హాసబ్ది - క్షేతాంసె సున్కే, నికల్కే జల్దీ.

(ఇంద్రుఁడు నొక సేవకుఁడు రాకయు నమస్కార్ కల్యాణ్ లు)

బ్రహ్మ. హే దేవేంద్రా. ఇంద్ర. జీమహాత్మా!

బ్రహ్మ. శ్రీమన్నారాయణ్జీనే భువన మోహినీరూప్ ధరే సోతబ్సె తుమ్హారే త్రిదశాఁముఝెకర్నా నిందా పరిహార్కర్లేనే మైనెకియేసా సదుపాయ్ దేఖాహో ?

ఇంద్ర. క్యాక్యాక్యాహై మహాత్మా! హమారే దేవతాఁ ఆప్కానిందాకియేహై ? హమారే దివౌంకసాంకా అపవాల్ కత్నాహై ? వేకిత్నేహై ? అహోమహామహా! అనమాన్హో ఆప్కా ప్రభావ్కా నహిజానేకా అప్నా మూఢత్వ ప్రకటన్హోనే వైసాహి ఆప్కాహి నిందాకియెహైజీ? వైసానిందాకర్నే కాకాంక్యా ఆయాహై ? వైసా కెం కరేగె ?

బ్రహ్మ. నిందాకహేతో ముఝె దుర్భాషణా నహిఁబోలేహై లే. పుండరీకాక్షజీకా లోకమోహినీరూప్కా ప్రతిమానాహో సుందరీకు సృష్టికర్నే సమర్థతా ముఃఝ్కు నహి కహ్కె వుహ్ ప్రవాద్ దిగంత విశ్రాంత్ హోనేతక్ సక్నే ఒత్నాశ్రమాలేతెహై కహ్కె ముఝె శ్రవణగోచర్హోనే సంగాత్హి తన్నివారణోపాయ్కా ఢూండ్కె ఎహ్ లావణ్యపయోరాశికుమైహి ఎహిసమయ్మెహి సృష్టికియాహుం.

ఇంద్ర. కౌన్సుందరీకు సృష్టికియెహై మహాత్మా! వుహ్ కహాఁహై స్వామిజీ ?

బ్రహ్మ. ఎః దేఖ్ మేరా దక్షిణపార్శ్వమెయహాఁ బైఠీహుయి. నామిస్కా అహల్యాహై. ఎహ్ మేరా మనఃపుత్రికాహై. దేఖ్ఖలా కైసీ సౌందర్యాంభోధీహైకి ?

ఇంద్రి. అహోపితామహాజీ। మైనె ఎఃసభామంటప్మె ప్రివేశ్ హోకె అప్పు సందర్శనకియెతొ తబెహ్ ప్రిభావతీకు ఆప్కె దక్షిణ పార్శ్వపర్ దేఖ్యా వహ్ తటిల్లతాక హ్యా జికర్కి యాథ. చంద్ దేర్ రేఖ్నే బాద్ తటిల్లతికాజియాదాకా ల్న దిస్నేకా ఎఃతో సువర్ణప్రితిమాహోగాక హ్యా సమ్ఝాహుం ఆబాపః నారీ మణీహై కహ్యా ఔరాప్కా మానస కుమారీహో అహల్యా కాంతాహైకహ్యా బోల్నేకర్ణగోచర్హోనేసె మహారాజ్ మై క్యా అరజ్ కరుం, ఆశ్చర్యపయోనిధిమె డుబ్జాతాహుం. బహుతజబ్కా అవస్థామేహుం,

బ్రిహ్మ. కెంకెంవైసాకెం హువ్వా దేవేంద్రా? భ్రిమా క్యాహై?

ఇంద్ర. కెం కహ్యో మహామహా! ఆపబ్రిక్ సృష్టికియెసా అనేక పదార్థాంలాకె యేక్జాయెమ్రఖ్కు ఎహ్కన్యా దేఖ్కు హ్యా కర్తాహై సమర్తూంహుం. కెంకహ్యో, ఎఃకళానిధికె రూపాతిశయాం వైసాబతాతేహై. క్యాకహ్యో సర్వసమర్థహో ఆప్ మహాత్మక భ్రిమరాంశిరోజాంభి, కాలనాగేందర్వేణీభి, అర్ధసుధాకర్నేలలాట్భి, ధనుషాంభ్రియుగళ్భి, మత్స్యనయనాంభి, కాంచనప్రసూన్నే నాస్భి, ముకురాంకపోలాంభి, శ్రీకారాంకర్ణాంభి, శంఖ్నేకంఠ్భి, లికుచాంకుచాంభి, పద్మనాళాం బాహువాంభి, ఆకాశ్నే మధ్యప్రదేశ్భి, సైకతాం శ్రోణియాంభి, రంభేం ఊరువాంభి, కలమగర్భాం జంఘాంభి, పల్లవాంపదాంభి, నక్షత్రాంనఖాంభి, హుయెవైసాకర్కె సువర్ణ సార్కే సుధారస్మెలాకె ఉస్నే ఎఃకన్యారత్నుక్ తయ్యార్కియె హోగ. నహీతో ఇత్నె సౌందర్యక్షీరరాశిభి ఇత్నె కళావతీభి నహీహో సక్తీథి. మహానుభావా! వాచాతీత ప్రిభావా! మైక్యా విజ్ఞప్తి కరుం? మైభి మోహినీరూప్కు బహుత్ నజీక్రిహ్యా దేఖాహుఁనా? వెకీరూప్ దేఖెసా మేరే ఆంఖోంసె ఎః కళానిధికె సౌందర్యాతిశయాం దేఖ్కె అబోహమ్మోహినీరూప్ యాద్ కర్లియెతొ సాధారణ లక్షన్సె రహీతహైమగర్ ఇన్సే బరోబర్న ఆవెగీ అయిసీ

ఖుబ్సూరత్ జిన్కా పైదాకియెసా ఆప్కా తాకతౌర్ప్రభావ్ ఔర్చిత్ర చారిత్ర్యభీ అభివర్ణన్కర్నే సహస్ర ముఖ్హో శేషాధీశ్వర్భీ నహీ సకేగా.

బ్రహ్మ. ఆనందానంద్. దివిషదధీంద్రా! త్వదుక్త భాషణాం సబ్భియథార్థాహీహై?

ఇంద్ర. హై పరమేష్ఠిజీ! సబ్సచ్ హై. మేరాజి కరలాహీ దాహోనేసెహైసో తాకత్ పూరా వినియోగ్ కర్కే అభివర్ణన్కర్నేకుతోభీనహీ సకాహుం. గిస్తే కిత్నాకియెతోభీ కథ్థాహీహోనే కాహై.

బ్రహ్మ. తుమారా జికరలాహీదాహై కహ్తేహై. వొహ్ క్యాజికర్ హై? క్యా?

ఇంద్ర. క్యా కహ్యే, బిధాత్రుజీ! అయిసీ లావణ్య ఖనీ హో ఎకకన్యారత్నుకా ఆకార సౌష్ఠబ్సె ఔర్బీభవాతిశయాంసె ఔర్పరస్పరానురాగ విశేషతావాప్తి సేభీ సమాన్హోకే రహ్నే పూరుష్కా కిస్కామే కభ్బర్క్రత్తే హైకితన్నిరూపణతా అబగాహ్కార్లేనే జికర్హి బహుత్ దేర్సేమేరా మన్మే హై. కెంకి "లలాట లిఖితా రేఖా పరిమార్ష్టుం నశక్యతే" కహ్కాహైసో బచన్నే సుప్రసిద్ధ్ హైనా? ఆపబ్ స్వహాస్తసె లలాట్పర్జోలిఖోగె వొహీసదా అనుభవనీయ్హోతాహై సర్వసమర్థ్భీ అఖిలరహస్యార్థవేదిభీ దీర్ఘవిచార్భీహో ఆప్కా అరజ్కర్నే ఒత్నా తాక తుమ్రె ఝునహీ మగరయిసీ మనోహారిణీభీ కోమలాంగిభీ మీనకేతనబాణోపమాభీ అమలానన వినిర్జితామృతాంశ్భీ దేదీప్యమానవిగ్రహాభీహో కన్యకారత్నుకా బహుత్ ఫసంద్సె నజరానే పూరుష్కా నిర్ధారణ్కారియె కహ్కా బిజ్ఞాపన్ కర్లేతాహుం.

బ్రహ్మ. కౌన్పూరుష్హోతో ఫసంద్ రహ్తేహైకి తుంబోల్భిలా. అభిప్రాయ్ తుమారాక్యాహోగాకి దేఖ్కె యుక్తాయుక్త బిచారణ్కారుంగ.

సూత్ర. (7) ఇందర్ మంగ్తాహై-అహల్యాకు
వందనీయాఁసే, వరోంకుగిన్తే-వందన్కేగుంగ ఆ,
నంద్హోంగ, కహ్తా

ఇంద్ర. అహో బృందారకజ్యేష్ఠా! మైబోల్నేకు క్యాహై? ఆప్నహిజానేహోఁకే ఎఃచతుర్దశభువనోంమె కౌన్హై ? హుమెతోభి అరజ్కరుంగ ఆకర్ణన్కరీయె. రూపాతిశయ్కు ఏక్మన్మథ్హి ప్రఖ్యాతిపడేసో హోరాహై లైకిన్ ఉన్కుయత్కించిద్భి హోదేదారీనహి హై. నరహ్నాసె జియాదా భోగవాన్నహి. అప్నాకుబేతాత్మజ్హో నలకూబరేక్హై. ఫైఁకిసాకిర్యమెభి ప్రసిద్ధి బిల్కుల్నాపాయా. శంకర్జీకెపుత్తరాఁహైపర్ వేరూపవంతాఁహై కహ్కేకహ్నాకు యాభోగభాగ్యాతిశయ వహాఁహైకహ్నాకుయాబిలాస విశేషాంచ త్యాఖ్యార్థియాఁతోభి హైకహ్కేకహ్నాకుభి గినీకు ఆనేవాలెఁ నహిహై. మార్తాండ్ దేఖేతో ప్రభాకర్కెహ్నా నామమాత్రకీ చ్నహి. చండాంశుహోతీక్ష్ణమూర్తిహి హోనెసె సమీపవర్తన్కుతోభి నాలాయక్హై. అమృతాంశుముఖానేక సురవర్యాఁబాకీ కెగ్రహాఁ ఔర్దిక్పాలకాఁ వసువాఁభి ఏకేక్కు పరిశీలన్నిగహారఖ్కె కియెతో కళంకసహితాఁహిహై. పరంతు కౌన్భినిష్కళంక్నహి దిస్నేకా (లేచి) అబ్ మేరా అహ్వాల్: ఎఃసబ్భి ఆప్జానేకాహి హైనా? అఖిలాదితేయాంమె మైహిహార్యక్ శుభలాంఛన్కు భినజరాతె రయిర్నేలాయక్హుం. కైసాకహీయె, రూపసంపత్తికా విచారణ్కియేతో మైసురూపవాన్హీహుం. హోదా దేఖేతో మైనే త్రయస్త్రింశత్కోటి దివిషన్నాయక్హీహుం. పరాక్రమపరిశీలన్కు మైహి బహువిక్రమోల్లసద్ఘోరరక్షో వీరవిధ్వంస్హుం. ధీరతాగణన్మె విశ్వవిశ్వంభరాధర ప్రబలపక్ష విభేదిమైహీహుం. భోగసంపన్నిర్ణయ్కర్నేమే మురుజ్కు సమానదున్యామె నహిరహ్నాసె ఇంద్రభోగ్కెహ్నా సిద్ధాంతబచన్మేరాహీ గణనీయ్హోకెహై. హార్వక్త్ ఐరావత్కుయా ఉచ్చైశ్రవ్కు ఛడ్కరప్రతిమాన్హో

వజ్రాయుధ్ హాత్మేలేకె నాకాదిలోకాఁబిహార్కర్తే సమస్తామర్త్య వరేణ్యోంసె సమర్చన్పాతే దేవాధినాథ్కహెూ జగద్విఖ్యాతి పడ్కేహుంనా? ఆగెహీ ముఝ్కు బహుసంపత్సమృద్ధిహై. వృష నహోకర్ క్షీరాబ్ధి మథనానంతరకాల్సె అబ్భిజియాఁచాహువ్యా. కెంకె, తత్పయోధి సముత్పన్నోంమె హాలాహల్కు సుధాకర్కు శంకర భగవాన్జీభి పద్మాలయాకు కేశవ్భగవాన్జీభి లేకర్ బాకీకే పదార్థాఁ సబ్కుభిముఝెహీ దేనెసెఐరావత్ ఉచ్చైశ్రబ్ కల్పవనీరుట్ చింతామణికామధేను ముఖ్యాఁలభ్యాఁహోకె మేరాప్రభవ్ ద్విగుణి త్హోకర్హై ఆప్సెమై బిజ్ఞాపన్ కర్నేకా క్యాహై? ఆప్నహీ జానేకాబచన్మై అరజ్కర్నేకా క్యాహై? మహాత్మన్హో ఆప్కా ఇనాయత్ మేరే పర్హోంచాకె ఏకన్యకామణికు మేరావశ్ కియెతో మైపానేకా ఆహ్లాద్భి ఏహ్ కాంతారత్నపానేకాభోగ్భి ఆప్ పానేకా మనస్సంతుష్టిభి ఇత్నా ఒత్నా నహీస్వామిజీ.

బ్రహ్మ. కేంవైసా బోల్తాహై? మైనబ్బిజాన్తాహుంనా? తుముకు బహుత్ రూపవతీహో శచీన ప్యారీహోకే రహ్నా వైసాభిఔర్ రంభా, ఊర్వసీ, మేనకా, తిలోత్తమావగైరేఁ బహు లావణ్యావతియాఁ భోగభామినియాఁహోకె జబ్ జో చాహేతో తబ్ హాక్కుంకర్తె సమస్త పరిచర్యాఁ కర్తేరహ్నా వైసాభి అబ్తక్ కర్తియాహుం. ఐసీస్థితిమె ఇస్కు తుఝ్దియెతోతు ఇస్కుమిలానే భోగ్సె తేరే నారీమణోంకు మిలానే అధిబాధాఁభి ఉస్సె సంప్రాప్త హోనె పరస్పర విరోధభావాఁభి తన్నివారణ్కర్నే అసమర్థహోకె తబ్తుఃపానే మనోవ్యధాభి బహుబాధకాఁహోంగె. ఇస్లియె తేరా అభిలాషా అనుకూల్హోనేసే కార్యకారి నహీహోనేకా.

ఇంద్ర. ఁఅఁఅఁ సానుఘుర్హోనా మహాస్వామీ! ఏకాం తాతిలక్కు మేరా ప్రాణేశ్వరీహోనే కర్దేయియ్యే. ఆజ్ఞేసేహీమైఁ ఇస్కు ఇచ్ఛానుబర్తిహోకె హర్వక్తరహుంగ.

బ్రహ్మా. సంక్రందనా! తుఃఇత్నా అనురాగవాక్ కెం హోతాహై? మై ఎఃభామినీకు తుఝె దేనా బహూపద్రవకారిణీ హోనేకా. ఉస్లియె తుఝ్కు దేనేమై నచహ్తాహుం.

ఇంద్ర. నకోనకో వైసా మత్కహియె బిధాతృజీ! మెహర్బానీ ఆప్కామేరేప ర్లాయియ్యే. యత్కించిదుపద్రవ్ భి నదిస్నె వైసాప్రబర్త్నకర్తే రహ్నేమై సంసిద్ధ్ హోకేహి మంగ్తాహుం.

బ్రహ్మా. నహీనహీ శచీనాథా! మైఆరంభ్మెహి ఇస్కీ నాథ్ హోనే హారాఫలానాకహ్కె నిరూపణ్కర్కేహుం అబ్హ్ పలటానా అసంభవ్ హై. ఎహ్ తుమారాధన్నహి.

ఇంద్ర. మహానుభావా! అభీ ఆరంభ్ హై. ఇస్సె ఆరంభాక్యా? ఇస్మే యుక్తాయుక్త బిచార్కర్నే వఖ్ ఆగేయెకు ఉద్దిష్ట కియెతోభి ఉన్సెజియాదాఫా మేదామిలేగాతో ప్రథమోద్దేశ్కు పలటాకె అనుకూల్కుహి స్వీకార్కర్నా అన్వేషణ సమయ విధాయకీచ్ హై.

బ్రహ్మ. అనుకూలాననుకూల బిచక్షణ్కర్మపరిపాకజ్ఞ్ హోమై జానామగర్ తుఃనహిజానేకా. వృఃపథానే అన్యాం అనర్థాం హై. అబ్తుః దురాశా ఛోడ్కజ్జా.

ఇంద్ర. మహామహా! ఔరేక్బర్యాయ్ ప్రార్థన్కర్తాహుం. కరుణాసహిత్ హోకె ముఝె సఫలమనోరథ్ కరీయె. మైహినహి. ఏఃకన్యారత్నభి పరమ సౌఖ్యవతీహోనేకా.

బ్రహ్మ. ఇంద్రా! విధివిధానాం ముఝెసిఖానేకుభి సోత్సాహ్ హోతాహై భలా! క్యా తమాషాహైరే! దురాశా పిశాచగ్రస్త నహో. హైసో ఆనందెస సంతృప్త హోకే రహో.

ఇంద్ర. అబ్ మేరా కాంక్షానిష్ఫలీచ్ హైజీ? మై అబ్ రుక్సత్ లేవుం?

బ్రహ్మ. కభ్తోభిహోకిస్కాతోభిహో దురాశాహోతో నిష్ఫలీహోనేకా. పరిమాణ్సె అతీత్ హోనా కష్టహైనా అనర్థక్హై. ఏః చింతాఛోడ్దే. ఘర్పొంచ్చె సుఖ్సెరహో.

(ఇంద్రుఁడును బంటును లేచి రాఁగా, తెరమాయవలె. లోనివారటన యుండఁగా ఈ 2 రును బైటనిలిచి)

ఇంద్ర. సేవకా! సునాహైనా అబ్ యహాఁగుజరేసా అహల్యాసబ్భి ?

సేవకుఁడు– షురుమె ఆఖిర్తక్, సబ్బిసుస్తే, బాతాఁగిస్తే, అజబ్ పాతే, ఆఖిర్కురోతే, అబ్ జాతే, హుం.

సూత్ర (గీ) నిందాకర్తాహై– అజ్కు– ఇందర్, అబ్ క్యాహై ?
వందిత్హోకేభి, బ్రహ్మఆప్కు–సుందరికుసదియా, సుతున్నకహ్నెకు

ఇంద్ర–దేఖాఏః ప్రజాపతికా అజ్ఞానతా ? ఏఃసదాకర్నేకే కామాఁసబ్భి ఐసేఁహీహై. క్యాకహ్, దున్యామె, ఇస్కాసృష్టీకైసా ఉఝూడ్హోకహైకెబోలుంగసున్– కహాఁతోభి ఏక్ధనాఢ్యరహ్తోసమఝ్ ఉస్కులోభిహోనేకర్దేవెగ. త్యాగగుణవాన్కహాఁతోభి రహేంగాతో ఉస్కునిర్ధన్హోనేకరేగ. సదాచారసంపన్కు వ్యాధిబాధిత్ హోతే రహ్నెకరేగ. బహుత్ బెహ్తర్సెజీనేహారా కహాతోభిరహేంగాతో ఉస్కొకురూపీహోనేకరేగ. ధనవంతోంకు సంతాన్నహిదేవెగ. జియాదాసంతానరెహ్నెవాలోంకు పేట్భర్ఖానేకుతోభినమిలావెగ. పురుషెసురూపవాన్హోగాతో ఉస్కానారీకుకురూపిణీహోనేకర్దేవెగ అగర్స్త్రీకళావతీహోగాతో ఉస్కీనాథ్కుఅనాకారారంగ విహీన్హోనే క.రేగ. సతీపతియాఁ కహాఁత్రోభి రూపవంతాఁహోతో ఉనోంకు మేక్కుమార్గాలేగ. నహితోదోనోంకు దోరహేఁ బతావెగా. అయిసే బూరేకామాఁ కర్తేరహ్తాహై.

సేవక్. హామహారాజ్? ఏఃదాఢీవాలా బుడ్డానే హమేషా కర్నేకేకామాఁ అయిసేహీహై.

ఇంద్ర. ఇత్నాకేం? అబ్ క్యాకియా దేఖ్ హుఃసౌందర్యనిధికు. మఝ రెఖుదియెతో బెహ్తాఅహ్తాధినా?

సేవక్. వైసాకియాతో అయిసానిందానహింపాకె సన్నుతిపానేకుహిలాయక్ హోతాథ. (వీరు వెళ్లివలయును).

సూత్ర: (9) ధాతాజీకుదర్శనక్కేన్ - ఆతాహై గౌతమమునినే. క్రౌతస్మార్త, సత్కర్మాంకర్నే-భూతేశ్వరాక్, భూపశ్రేమిల్నే.

(మునిరాఁగా, తెరయెత్తిన యూనాటటి సీనే యుండును)

గౌతముఁడు. శ్లో॥ వేధసే విష్ణుపుత్రాయ। సురజ్యేష్ఠాయ మానసె। సర్వలోకైకనాథాయ। భారత్యాః పతయేనమః॥ వందే. విశ్వసృజం జగత్థితిలయ ప్రఖ్యాతహేతుంముదా। మానీశార్చిత పాదపద్మయుగళం వేదాంతవేద్యంవిధిం। హేమాద్రి ప్రతిమాన సుందరతనుంవాణీ మనోహారిణం। దేవేంద్రాది సమస్తనిర్జరనుతం లోకేశ్వరం శాశ్వతం॥ లోకేశశాశ్వతదయాపర పుణ్యమూర్తె। బృందారకేంద్ర విబుధార్చిత పాదపద్మ। విష్ణ్వీశరూప ధరలోక గురో నమస్తే। వాణీ మనోజలజభాస్కర సత్ప్రభోహం॥

బ్రహ్మ. అహోగౌతమమునీంద్రా! సామ్నేదిస్నే పీఠ్పరుస్ ఖానీహోవే. బైఠియె. బైఠియె.

గౌతమ. (కూర్చుండి) అహో విశ్వసృడ్జీ! మైనె ఆపుకా సందర్శనక్కేనసే పరమపవిత్రహోగయాహుం. మేరా తపస్సె సార్థకహువ్వాహై. మై అబ్ పానే ప్రహ్లాదపాత్రి అనుపమాన్భిహై. మహాత్మా!

బ్రహ్మ. ఆనందానంద్, భోగౌతమర్షీంద్రా! తుఃనె ప్రారంభ్సె వతావత్సర్యంత్భి యోగాభ్యాసవశ్సేబహు నియమాన్సేభి నిష్ఠాగరిష్ఠభహోకె బహుత్కాల్త పస్కర్కే చరితార్థ హువ్వాహై. వైసాహోనెసెహి భానమాన్హోత్వస్మఖ వికాస్మెహి బ్రహ్మతేజ్సె స్పష్టహో దృశ్యమాన్హోతాహై. అయిసె సర్వసామర్థ్యాంచిత బ్రహ్మర్షియాంకు దర్శనక్కియెతో జితానామూథుక్తోభి బ్రహ్మ.

నందృముత్పన్న్హోనేకా. ప్రాజ్ఞోంకుహోతో తద్ధర్షహి అప్రతిమాన్హోకె లగేగ.

గౌతమ. మహానుభావా! ఎహ్సబాప్కా ఆశీర్వాద్హై. తథాహి. పుత్రప్రియాంహో మాదృశోంప ర్పితృనహ్మ్ఞా ఆప్కా మహానుగ్రహ్సభాయమాన్హోతె రహ్నవిధాయక్హై. వైసారహ్తేహి హై. సర్వకాలసర్వావస్థాంమేభి ఐసాహీరక్షా ముఝపాల్నె మేరాప్రార్థన్హై.

బ్రహ్మ. బహ్వానంద్. అబేక్స్వేషయ్ముఝబోల్నా అభిప్రాయ్హై. వుహ్ మేరాపరమాభిమత్హై. మేరాఉద్దేశ్యానుబర్తీహోతో సానంద్హోంగ.

గౌతమ. ఆజ్ఞాదేయియ్యే మహాత్మా! జిస్వేషయ్మేంతోభి ఆప్కాసామోద్కర్నే జత్నహ్మైదేఖ్నేనా ఆబశ్యక్హై వైసీస్థితిమెఆప్కా విషయనిరూపణ్కర్నేవదేగక పెంతో తత్కార్యాచరణ్కు సంసిద్ధహోతోఅబ్ హమ్కు ఉత్తరాభివృద్ధికైసాదిసేగ? ఉస్లియె అబ్ జో కార్య ఆప్ బతావేతో వుహ్కార్యకా ఆచరణ్కర్కె ఆప్కుసంతుష్టి మిలాకెమైనె కృతకృత్యహోంగ.

బ్రహ్మ. సంయమీ! ఏః దేఖ్మేరా దక్షిణదిక్పర్ హైరకా రహ్తీసా సుందరీమణీకు? ఎహ్మేరా మానసపుత్రీహై ఇస్కా నామహల్యా అబ్తుః జాకె తుమారె ఆశ్రమ్మే పరాకాష్ఠాసె హైరకా జపానుష్ఠాన్హోయా నిత్యనైమిత్తికకర్మాంహోకర్నే లగేతోత్వత్పరిచర్యకర్నేయేకన్హా ఆవశ్యక్హై ఉస్లియె ఎహ్నారీకు భవదధీనకర్కే అబీచ్ తుమ్కు బిచాహ్కరుంగ. సంగాత్లేకర్జా.

గౌతమ. భో అంభోరుహసంభవా! మహానుభావా! క్యాక్యా హైస్వామిజీ! ఎహ్కాత్ సుదిన్హైజీ! పరమహర్షద శుభవాక్య కర్ణగోచర్హువా. పితామహజీ! ఎహ్వాచనోంబోల్నేకుహి మహాద్భుత

విధాన్సె ప్రార్థన్కి యెహై! ముఝెఇత్నసౌఖ్య సంఘటన్కరానె సాభిలాషోఁకె ఆప్మనోనిశ్చయ్కర్లేనె అబ్భిముఝెక్యాహోనా? నిఖిల బ్రహ్మాండభాండ నిర్మాణకౌశల్య బిరాజమాన్భి హరిహర మహిమాభాత్మ్యపరిభావభాసుర్భి సమస్త దేవర్షి బ్రహ్మర్షి వరేణ్యాంతరంగాంభోరుణ్మకరందపానారతభృంగరాజ్భి సర్వదిగధీశ ముఖ్యామరోత్తమ సమర్చిత దివ్యాంఘ్రి పయోరుహ యుగళ్భిహో ఆప్కానిష్కల్మషానుగ్రహ సంపాదన్హి బహుకష్టసాధ్యహై. ఐసీ స్థితిమె ఆప్సె బాంధవ్యకర్కె ఆప్కె జామాతాహిహోనే సక్నెకు బహుజన్మ సముపార్జిత సుకృత విశేషవశాల్లబ్ధహోనే మహాఫలైకహ్న పరంతు జిత్నాఘున్కెతోభి సులభసాధ్య నహోనేకా. అబ్భిముఝె క్యాహోనా స్వామిజీ? ఆప్జైసా అనుజ్ఞాదిలావె వైసాహికరుంగ. అభ్యంతర్ కించిన్మాత్రభినహి.

బ్రహ్మ. కెంప్యారీ సరస్వతీ! దేఖ్హై ఎహన్మనిందర్కు? మైకియెసా అనుబంధ్కై సాహైకి బిచార్కియి?

సరస్వతి. మహాత్మా! కర్మపరిపాక విషయక పరిజ్ఞా పూరారహ్నా ఆప్జో లాయక్సైవైహికరింగె. ఆప్కెయెసా సంబంధ్కెపంథా అచ్ఛకెం నహోనేకా! బహుపయుక్త హిహైకహ్న. ఆప్కె మనోనిశ్చయ్ ప్రకాశ్కర్నే కార్య నిర్వహణ్కరీయెనాథా.

బ్రహ్మ. భోగౌతమర్షీంద్రా! శుభగ్రహ వీక్షణ్భిజామిత్ర శుద్ధిభిరహ్కె త్రిషష్ఠ లాభస్థానోంమె పాపగ్రహోంహైసా సన్మహూర్తహిహై ఉస్కెయిధరా. ఆకె యిసకన్యకాకా పాణిగ్రహణ్కర్. తుఃదానపాత్రహోనేసె మైతుఝె కన్యాప్రదాన కర్నే చహ్తాహుం.

గౌతమ. (లేచి) అచ్ఛమహాత్మా! బహ్వానందసంభరితాంతరంగ్హోకె ప్రతిగ్రహణ్కుసంసిద్ధహుం. (అని అహల్యంగై కొని వచ్చి తొడపై నిడికొని కురిచీమీఁదఁ గూర్చుండి) ధన్యోస్మి

ధన్యోస్మి మైఁకృతార్థ్ హువాహూం. గార్హస్థ్యారంభ బహ్వనుకూల మార్గసె హువా.

బ్రహ్మ. అచ్ఛా గౌతమ సంయమీశ్వరా! అబ్జాకె తుమారా ఆశ్రిమ్మె ఇస్సె సుఖ్సాతె ఇస్కు సుఖ్కిలాతె చిరంజీవాఁ హోతే సానందసె రహ్నా. జావె.

గౌతమ అచ్ఛా. మహాత్మా! అబ్హాం అనుజ్ఞా లేఁయుంగె. పూరా అనుగ్రహ్కా హమారే పక్షఖ్నా.

(పిదప నమస్కరించి యీవలికి రాఁగానె తెర యూతుపడె. సరస్వతియు బ్రహ్మయు నంతర్హితులు కాఁగా, నూత్నదంపతులు తెర ముందు నడచుచు)

గౌతమ. ప్యారీ! ఎహి అప్నా ఆశ్రమ్కా రహా. ఉస్థాన్కా పౌంచ్కె అబెహ్మ్కు మాసవ్రత దివసాఁహోనేసె వహాఁభి ఏహ్మ్ సాంత్ తక్ కాల్సబ్ ఖాలీసెహి గుజరాకె బాద్ మైనే తేరీ యిచ్ఛాను కూలవర్తీ హోకె చలుంగ. ఒత్నాతక్ తూనె మేరాసేవాహికర్తె రహ్నా. (అనుచు నడచిపోవలెను)

సూత్ర: (10) సభామెబైఠ్నె దేవేంద్రకా - సందర్శనోకా
శుభవతియాఁహో, సురగణికోంకా - ప్రధానటన్కా,
ఫసంద్ దిస్నేకా

(ఇంద్రుఁడును వాయువు మేఘ వరుణ బృహస్పతులు నుండవలెను
రంభానృత్యముండవలెను)

ఇంద్ర. భోవరుణదేవా!

వరుణ. జీసంక్రందనమహారాజా!

ఇంద్ర. ప్రపంచ్మెరహ్నె నదీనదాఁ ప్రవాహాఁ సరోవరాఁ తటాకాఁ పుష్కరణియాఁకూ పాఁవగైరె జలాకరాఁసబ్ బెహ్తారెసెహైనా?

వరుణ. అఖిలామర్త్యాధినాథా! ముఖ్యజీవనదియాఁ బాకీకె నదీనదాఁ బహుప్రదేశోంమె బహూపయుక్తాఁసో సాధారణ ప్రవాహాఁభి వివిధ సరోవరాది సర్వజీబనాకరాఁభి కాలానుకూల బిధాన్సె సమయోచిత జలాన్వితాహోతే ప్రస్తావవశ్మె సర్వభూత

క్షేమంకరా మలాంబు పూర్ణాహోకె జలసమృద్ధిసేహీ హై. అఖిలోద్భిజ్జౌర్నిఖిలజంతువాం పానీయానుకూల్యసె కోమలాం హోకేహై.

ఇంద్ర. హే వాయుదేవా!

వాయు. జీ పురందరమహారాజా!

ఇంద్ర. సమస్తప్రాణియాం అన్నమయాం హైకహ్కేకహ్తేహై మగర్ ఆగే కిత్నేహైంసోబాద్ అన్నహోనా? అన్నసె పానీయాంబళ్యకేహై. అన్న నహీం తో చంద్ దినాంజీనే ప్రాణియాం జల్న హీంతో ఏక్దిన్ భీ నహీంబచింగే. ఐసీ ఉదక్సేభీ బహ్వానుకూల్యసె రహ్నేకా ముఖ్యపదార్థ వాయుహై. వాయుప్రసార్న హీంతో ఏక్ప్రాణితో భీ ఏక్నిమిష ప్రమాణకాల్తో భీ నబచ్నేకా. ఇస్లియె వాయుహీ సర్వోత్కృష్టహై. జహాంజోరకంహోనా వహాంవో హీంవాతూ ల్చలాతాహైనా?

వాయువు. సర్వగీర్వాణ చక్రవర్తీ! జగత్సృష్టిమె యత్కించిత్సమయ్మేతో భీ బిల్కుల్ విశ్రాంతి నరహ్నే హారాహై అకేలాహీంహుం కహ్నే బచన్లో కవిదితహై. వైసాహోతో భీ ఈష న్మాత్రభీ ఆయాస్న కహ్తేతే బహుత్జాగరూకతాసె కార్యనిర్వాహహోతే తీవ్రవాతూల్ సామాన్యపవమాన్ మందమారుత్కహ్నే రహాంసె జిస్కాలుకుజో అవసర్హో ఉస్కాలుకు వైసాహోతే జిస్జాయ్పర్జో అనుకూల్హో ఉస్జాయ్పరోహోతే సమస్త జంతు సముదాయ్కుభీ సుఖ్బతాతే భూరుహప్రతతికు వర్ధమాన సామర్థ్యదేతే అచ్ఛే తరహాంసేహీ కామాంచలాతాహుం.

ఇంద్ర. అహో మేఘదేవా!

మేఘ. జీ, నాకాధినాథమహారాజ్!

ఇంద్ర. వరుణదేవ్కు సహాయ్హోంతే సర్వసస్యాభివృద్ధిసాధన్హో వైసాభీ సమస్త జంతు సంతానసంతాప నివారణానుకూల్హో వైసాభీ అచ్ఛేతరహాంసే నియతదేశాంమెబరస్తాహైనా?

మేఘ. ప్రతిపక్షరక్షో వీరాఖర్వ గర్వతిమిర భాస్కరా! అప్నా మరుద్దేవసహాయ్ సే బ్రిక్షోంకె భవదాజ్ఞా శిరోభూషణ్ కర్కె భవిష్యత్కాల్ కే అంబుదాం జీవనోపేతాం హోనే విశేషభాగ్ మహార్ణవ్ పర్భి అఖిల నదీనదాం ప్రవాహ పూరితాం హోనే కేలియె తదుపయుక్త భాగ్ధాత్రీ ధరాంపర్భి సస్యాం ఫలప్రదాం హోనేకు ఔర్ సంతాప నివారణ్ కేభి దేశకాలానుగుణ విచారణ్ కర్కె బాకీకా భాగ్ సబ్ భి వసుంధరాస్థల్ పర్భి బరస్తాహుం.

ఇంద్ర. జీ, బ్రిహ్మణ్యా! గురువరేణ్యా!

బృహస్పతి. అఖిలలోకమాన్యా! అమర వరాగ్రగణ్యా!

ఇంద్ర. ఇనాయతాప్కా మేరే పర్ బహ్నా వైసా సంఘటన్ కర్కే సత్యలోక్మే అప్నా అంభోరుహాసనజీకా మానస కుమారీహో అహల్యా కన్యకా అబ్ వైసాహైంకి క్యాకర్నాహైంకి బ్రహ్మధాతృజీకా ఉద్దేశ్మే తత్కన్యారత్న్ కు కిన్ కు దేనా కహ్నాహైంకి ఆప్నె స్వీయదివ్యదృష్టిసెహోయా ఆప్కా జ్యోతిశ్శాస్త్ర ప్రభావిశేష్ సెహో పరిశీలన్ సె దేఖ్ కే మనోగోచర్ హోనే వర్తమాన్ బలీయె.

బృహస్పతి. కెంమహేంద్రా, ముఝె ఐసా పూఛ్తాహై? మైదివ్యదృష్టిసె హృద్గోచర్ కర్లేనా కెం? జ్యోతిశ్శాస్త్ర విధాన్ సె గణన్ కర్కె ఫలవిచారణ్ కర్నా కెం? మైనె మేరా శ్రోత్రాంసె ఆకర్ణన్ కియెసొ బృత్తాంత్ హీ సువ్యక్త కరుంగా. సున్.

ఇంద్ర. క్యాక్యాక్యా నూత్న వృత్త సంభవ్ హువాజీ!

బృహస్పతి. అబ్తొ ముఝె పూఛేసో ప్రశ్నమె జోనామ్హా రీహైంవొహ్ అహల్యాకాంతా గౌతమాశ్రిమ్మె ఆరోగ్యవతిహోకె ఘరాఖత్సెహై.

ఇంద్ర. వహాం కెంహైంజీ? ఆప్వాజ్భీహీ సునేనా?

బృహస్పతి. వహాం కెంహై కహ్తాహై! వొహ్ వ్రాత్రాశ్రివణ్జి లడ్కల్నకియా. ఉస్నేమెహీ ఇత్నా మహాశ్చర్యసున్తే, ముఝ్పర్ బికారాకృతిభిలాలేతాహై!

ఇంద్ర. మహాత్మా! మైయత్కించిత్భీ నసునా. ఆప్నే సా
ముఝె విశ్వసనీయ్నహీ. భవద్విశ్వాస్మై నజానేకా. అహల్యా
గౌతమాశ్రమ్మేఁక్యోం హై ?

బృహస్పతి. విశ్వసనీయ్ హోనే వినాఉస్ వృత్తాంత్క్యా
ఆయు? గౌతమర్షిందర్నే తపస్సంపూర్తి కర్కే పరమేష్ఠిజీకు తప్
స్యార్నె గయాథ. ధాతానె తత్ప్రభావ పరిశీలన్కర్కే తద్బ్రహ్మ
తేజస్సంపత్తి ముఖ్యోంకు శాశ్వతప్రతిభావాప్తి ప్రముఖోంకు
ఆహ్వానం ద్వోకరనుకూల్ప్రతి గృహీత్హై కహ్కే ఖుబ్జానేకే
తదహల్యా కన్యా గౌతమమునీందర్కా పత్నీహోనె నియమ్కర్కేహి
కన్యాప్రదాన్కర్కే బ్రిధిజీ నవహాఁకు భేజ్దియాహై.

ఇంద్ర. ఎహ్సాబ్ సచ్హైగురుజీ! అరేభగవాన్! క్యాహై
రే తేరాబిలాస్!

బృహస్పతి తుమారా ఇచ్ఛానుసారిహోకె మైదివ్యదృష్టి
సేభి అబ్ దేఖాహూం. గౌతమర్షిందా శ్రీధ్రాంగిహోకె తదాశ్రమ్మేఁహి
కాలక్షేపణ్కర్రీహై.

ఇంద్ర. అహ్హా చతుర్ముఖజీ క్యా అలౌక్యహైజీ! వహ్వా
వహ్వా అహల్యా కహాంతో కిత్నీ సౌందర్యరాశీ, కైసీలావణ్యఖనీ,
క్యా మనోహరాంగీ, కహాఁకీ కోమలీ, హైజీ! వైసీకళావతీకు,
మహారణ్యోంమేఁఫిరే, కందమూలాఁయోఁవ్రతఫలాఁ ఘూంట్లేకర్రాత్రే,
పేన్నేకు దుకూలాంబరాఁతోభీనహీ రహ్నా జట్టోఁ ఏక్జటీకు
దేదియాహైనా? వృద్ధకుమారీ క్యా సౌఖ్యపాతీహైజీ? అరే
భగవాన్! తుమో వార్ధక్యసే బుద్ధిమాంద్య సంప్రాప్త్ హువా
సాదే! అహో కమలభవా! కిత్నా దివానా హోగయాజీ!
ఐసె ఆప్ ఏకహోదార హైనాసె జగత్సబ్ ఉలట్పలట్ కరేగాసాద్!
అబ్ క్యాగతిహోనేకా (కొంచెమూరకుండి) అచ్ఛా, కాలగతీ!
ఆజ్కా సభామేఁకూఫ్ కఠింగె (లేవవలెను) అగే రంభా! తేరీ
సహోదాకామ్ కరానేకాహై. తుః సెరజో. భాద్ కాంబోలుంగ

(తెరమూసి లోని సీనెత్తివేయవలెను. ఒక కురిచీ మాత్రముండవలె. తెరముందునకు వచ్చి)

ఇంద్ర. రంభా! ఆయిఘర్. తుః యహాఁసెహి అబీఛ్ఛాకె విశ్వకర్మకాబేటీహైసో మనోరంజనీసె మిల్కే అప్నా దేవేంద్రమహారాజ్జీ తేరీసే జరూరాక్యామ్రిహేక్యాతు ర్ఝుబులానే భేజ్ హైంకిత్నా కామ్మాయిఁశోభి జల్దీ ఆకహ్యే హుకుం ఫర్మాయె తేరీవాస్తె అకేలాహించ బూతర్పర్ బైఠ్కే ర్తేరీ రహదేఖ్తే రహ్తాహై కహ్యేసత్వర్సె నికల్కే రాన బాతాఁచంద్ బోల్కే సాతోఁభిహాఁ ఘర్సె నికలాకెయహాఁకుహింజల్దీఆనే వైసాకర్కె తబ్తుః చల్జా. మాలూం హువాహైనా? క్యాబోల్తీహైంకి.

రంభ. దేవేంద్రమహారాజ్జీ! అబాప్కేదిల్ కైసాపారవశ్య హాఁకెహైంకి, ఆప్ జిత్నాచాకచక్యసె కార్యనిర్వహణాపేక్షమెహైంకి అబాప్కే అనుకూలవతిహాఁ దూతికిత్నా అబసర్హైకిమైభిథోడాజానీ హుంనా? ఇస్లియెజైసె బాతాఁబోలేతో వైహ్మనోరంజనీభి కామ్పఛాన్కేహి తదనుకూలయత్న్సె ఘర్సె నికల్కే ఆనె చహ్తేకి వైసే బాతాఁబోల్కే వైహివిశ్వకర్మనందనీకు సోల్లాసినీహాఁకేహి నికల్నె తయ్యార్కర్కె ఏక్ఘడీభర్మే యహాఁకు ఆకె ఖుదావంద్కె నజరానె వైసాకరుంగి. తాత్కాలికశాంతిత్తోభిహాఁగ.

ఇంద్ర. తేరీపరేంగితజ్ఞతా శ్లాఘ్యహైగె బిలాసినీ!

రంభ. అచాప్కేహైసోముఖవైలక్షణ్య విజేంగితుక్కే ప్రిచర్కేత్తాహై. మైతో ఆప్ పురుషవర్గేణ్యోంకు తత్రాపి ప్రభువర్యోంకు రహ్నె నూతన ప్రియతాఖూబ్ జాన్నేహారీహుం అయిసేమైనే ఆప్కే మనోగత్ పఛాన్నాక్యా ముష్కిల్? పాప్ బిచార్ ఆప్కే దేర్హోతీ, మైఅబ్ జల్దీజావుంగి.

సూత్ర: (11) మనోరంజనీ ఆవెగీ॥ శునాసీర్కే అనుజ్ఞసున్కే॥
ర్మనోరంజనీ.

(కిరీటము భుజకీర్తులును లేకుండ, ఆయింటి కురిచీపైని గూర్చుండియుండి)

ఇంద్ర. రహాదేఖ్తె హైతాహుం. ఆయీహై మనోరంజనీ !

మనోరంజని. ఆయా హుంబిలాసినీ మనోరంజక మహారాజ్ !

ఇంద్ర. తేరేసే ముఝె ఏక్ జరూరాక్కామ్ రహ్కె తుఝుకు మైనె యహాఁకు బులానే భేజాహుం.

మనో- మహేంద్రమహారాజ్ ! మైకిత్నిహుం, మేరీ అహ్వాల్కితా హై ! మేరీసరీ కబలాసె త్రియస్త్రింశత్కోటి త్రిదశాధినాథ్కో కర్జబ్ జైసాచాహెతో తబ్వైసా సంప్రాప్తి కర్లేనేతాకత్ని జబ్హోహనాకహేతో తబాహ్తాయ్యార్కర్లేనే అక్కత్భి రహ్తె ఆపుకు రహ్నేకాకామ్ క్యారహాహై ? సున్నేసేహి అజబ్ దిస్నేకా.

ఇంద్ర. తుః అబలాహీహై మైనె సబలాగ్రిన్నేహుం. హోతో క్యా ? తేరీసెహి ముఝె హి జరూరాక్కిహ్యాఆయా. కితా బలవాన్హుయెతోభి కాలాయాతో సామాన్యకా ఉపకార్సెహి బచేగ. ఇసుకు దృష్టాంత్ హై. ఏక్దఫా ఏకమృగేంద్రనే స్వీయప్రభుధర్మాతిశయ్సె హల్లాచలె ఏకాంతార్మె ఆనేతబ్ ఉస్కు నిగహమె బహ్వాల్పజంతుహో ఏక్మమక్నె అప్నా స్వాభావికత్వరిత్సె భాగ్చలె. అకరోహ్వార్యతుకు సామ్నే ఆహొంచాథ మత్తద్విరదప్రాణాపహరణ సామర్థ్య విరాజమాన్హో మృగ్రాగాధిరాజ్నే వాయస మార్జాలాది సాధారణ జంతుభయ్యానుకూల క్షుద్రప్రాణిహో మూషకాథముకు తబ్బహుత్తుస్సేసే దేఖ్కె కెంరే నీచాతినీచా ! తుఃకిత్నాతేరా తాకత్కితారే కహ్తె పంజా ఉఠాకె మార్డాల్నే జతన్కియాథ. బాదోఁహి అబలప్రాణినిజజీవిత కాలప్రాబల్యసె అప్నా మహారాజ్కు బహుత్ స్తుతికర్కె కైసాతోభిహో బడాహి కష్టసె అప్నాతక్సీ క్షమాపణ్కరాలేకె హల్లాచలేగయాథ. స్వేచ్ఛావిహార్కర్తె పంచానన్నె పంచానన సదృశేశ్వర ప్రతిభాభాసమాన్హోతే మహాటవీ గతాఖిల జంతుపరిపాలనాప్తికర్నె ఒక్తా ప్రాథవస్సె ఘరాఖత్సె జీతేరహాథ. మృహమ్మేమక్నె యుక్తాయుక

వివేచన్జ్ఞాన్కే శాంతస్వాంత్సే హల్లూ కాలక్షేపణ్కే ... ఖుల్లాస్తాసె ఫిర్తెహి రహాథ. చంద్ దినాఁగుజరేసోబాదేక్ద్దీ వ్రెప ... రాజ్నె యేకిరాత్కొజాల్మేపడ్కే యమనగర్కా రహా పకడ్నె తజ్వేజ్మే రహ్కే కర్నేకా మ్నజాన్కే ప్రాణిస్వభావసిద్ధాభ్యాస వశ్సేహిజోర్సె పుకారాథ. తబాహ్నజీక్మే ఫిర్తే ఆహారక్మాలేతే రహాసో ఎహిమూషక్ అప్నారక్షకా కంఠస్వర్ పఛాన్కర్ వహాఁకు ఆకె వ్రేఃమృగకులపరిపాలక కంఠీరబ్కు ఆయెసా అవస్థా దేఖ్కే తజ్జాల్కే రస్సియాఁ నిజసునిశితదంతోంసె కాట్కే తుక్డే కర్దేకే అప్నే ప్రభుజీహోఁ సింహ్కు బచాయాథ. తబ్సే తత్కేసరీనె మూషిక్కు కృతజ్ఞహోకె రహ్తెహారేక్సేభీ ఉపకృతిరహేంగకహ్నె న్యాయ్సుకే అనంతరకాల్మే సాదర్భి గర్వరహిత్భి సాధువర్తన్భి హోకె బహుత్కాల్జీయ; కిత్నా తాకత్ దార్కో భీకాలాయెతో సాధారణ్సేభీకామ్ ప్రహ్నరివాజీచ్హై.

మనో. మందస్మిత వదనారవింద పురందర మహారాజ్జీ! మేరీసె ఆప్కో కామ్రహ్నేకా కాలాయాహైసాద్. శాశ్వత భోగభాగ్య సంపన్నభీ అనూనాపత్రిమాన పరాక్రమ విరాజమాన్భిహో ఆప్కా కాలగతి అవిచారణీయ్హై లైకిన్ అబలాకించిజ్ఞా భయభ్రాంతచిత్తా ఔర్సంతతాన్యాదరణ నిరతాభిహోమైహుంనా? మేరీ అదృష్టకాల్కు ఛాయీహోగీ. ఉస్సేహి ఆప్కు మేరీసె కామహాయా. హుకుం ఫర్మాయియే భవదాజ్ఞా శిరోభూషణ్కర్లేకె మేరీ తాకత్స ఖర్చ్కర్కే జతన్సేబ్కర్కద్దేఖుంగీ. బిల్కుల్ందేహానకరుంగీ.

ఇంద్ర. ఉస్కా సమాచార్బహుత్హై సవిస్తార్హోసే బోలుంగ. తుఃసావధానాహోకె ఆకర్ణన్కర్నా భలామనోరంజనీ!

ఆగే కాంక్ష్యాహోనా! కుఛ్ మక్నహి కుతూహలయుతాహోకె సున్నేఖ్వాహిష్ రఖ్తాహుం. బోలీయె సంక్రందనమహారాజ్!

ఇంద్రు. పూర్వకాల్మె శ్రీమన్నారాయణ్జీనె ధరేసో మోహినీరూప్ దేఖ్కరప్నే ఆదితేయాః పరమేష్ఠికా సృష్టికు నిందాకర్తే ఎంః బ్రహ్మవైసీ స్త్రీ రత్నుక్ పైదాకర్నేకుహి నహీంస కేగక హై బోల్లియేథె చంద్రాకల్కు వ్రుః బచన్నైసాతోభీహో కమలాసన్కు కర్ణగోచర్హోనేసె ఉన్కు ఆగ్రహుత్పన్నహోకె స్వమేధాశక్తి సబ్భరచ్కర్కే ఏక్బహుత్ ఖూబ్సూరత్ స్త్రీకు అహల్యాకహ్నా నామ్యాలీకు అప్నామన్సె సృష్టికర్దియాథ. వ్రుః బ్రహ్మనాకహ్మాత్సంభవ కుమారీహై స్పర్ధాసే కియెసా పైదాయిషీ హోనేసే బహుత్ బహుత్ కళావతీహువ్వా.

మనో. ఒత్నారూపవతీహై మహారాజ్! ఆప్కా ప్యారీ హోశచీ ప్రిభ్వీమణిసె ఔర్ రంభా మేనకా ఊర్వశీ తిలోత్తమా శశిరేఖా ప్రముఖానేక దేవగణికా రత్నాంసేభీ జియాద్రా హృద్యా హోకరాపుక్ ఒత్నీ మనోహారిణీ హుయీ ప్రభుజీ?

ఇంద్రు. మనోరంజనీ! మై క్యాబోలుం? ఉస్కీ దీధితీకు తారాకహ్నో పదార్థ ప్రకృతి మెహినహి. అప్నా రంభానే ఉస్కీ ఊరువోంకు, అప్నా ఊర్వశీనె ఉస్కీ వేణీకు అప్నా తిలోత్తమానె ఉస్కీనాస్కు అప్నా శశిరేఖానె ఉస్కీ ఫాలభాగ్కా తోభీ సమానాః నహోంగె. బాకీకే చిహ్నాంమె నజరీచ్నా ఆసకింగె. అప్నా శచీరాణీ ఉస్కీ చరణ సన్నిధిమె బైఠ్నేకుభీ నాలాయక్. మైహీ మేరా అంభోంసే దేఖాహుం.

మనో. ఆప్ బహు విలాసినియాంకు దేఖేసో రసిక్హై. ఆప్నహిజానె సతీభీ, ఆపుక్ నహిజానె యతిభీ దున్యామె నహిరహింగె.

ఇంద్రు. హానా? ఒత్నీ శృంగారవతీకు మైనే లావణ్యసీమాకు ఉస్తరహ జగజ్జేగీయమానశోభాభిరాజమానకు మైనేక

హోఁభీ న దేఖాహుఁ. హజారోంబాతోంసె క్యాహోనేకావుః మోహినీ రూపహైతో ఇస్కదాసీహోనే లాయక్ హోతీథీ.

మనో. అచ్ఛా. అబైక్ర ఖూబ్యాలూంకర్లియాహుఁ. బాద్ క్యాహువాకి, హుయిసా బృత్తాంత్ బోలీయె మహారాజ్!

ఇంద్ర. కర్ణాకర్ణికోనేతజ్జన్మ వృత్తాంత్ వఛానకర్కేమనే యేక్ధా సత్యలోక్కుజాకే చతురానన సందర్శనికియే తబ్ అబస్కా కథానాయకాహో అహల్యా కన్యకామణి నిజ జనక దక్షిణ ప్రదేశ్మే జాజ్వల్యమానాహోతె రహ్నేమేవుః సుందరీకు సందర్శనికియాహుఁ ఉసీక్షణ్మే మేరా మానస్ పరవశ్హోగయా వైసీ సౌందర్యరత్నాకరకు పైదాకియేసో పరమేష్ఠికు చంద్ దేర్ వంది మాగధోంకె సరీక్ నాస్తోత్రకియాథ వుః కన్యకాకు ముఝె దేయియ్యే కహ్కే మైమేంగాథావై సామంగ్నేమె కిత్నా జత్నకియెతోభి క్యాక్యా రహాంసె ప్రార్థనికియేతోభి వుః స్రష్టానే తదహల్యాకు ముఝె నదియాథ బాద్ మైచలె ఆకె ధ్యాన్సబుస్సే పట్టుఖేకె కర్నేకామ్ముఖ్సహీంజానా అయిసాహీ రహాహుఁ.

మనో. మహారాజ్! అబో హహల్యా సత్యలోక్మేహీహై? యాకహాఁకుతోభీ భేజాగయీహై?

ఇంద్ర. బోల్తాహుఁనాసుః. బాద్ చంద్ కాలుక గౌతమ్కహ్నే యేక్జటాధారీ జంగలోంమె ఫిర్తె వత్తేఖాతె పానీ పీతే మాతీహోస్నేతే మానవ్రత్ లేతే ఆశారహిహ్యోతే అఖియ్కరోతే రహ్నేహారా ఏక్ధా సత్యలోక్కు ఆయాకహ్తె ఆయెతో వుః బ్రహ్మనే అప్నా బ్రాహ్మణజాతి పట్టుహ్నే అభిమానే వుః జముకుదేకే బిబాహ్యకర్కె వుహ్సుందరీకు జంగలోంకుభేజాహై కహ్కే సునాహుఁ. సున్నేతబ్సే ముఝె నదియొత్తోమైపాతే రహ్నె బిరహవేదనేభీ పావ్ బిచారీవుః లావణ్యఖనీకు వైసీ కష్టదశోమిలాకహ్నే వార్తా అతీత దుఃఖ కారిణీహుయి. అప్తపదార్థకు హానీ పొంచేగాతోవుః అధోహామ్సే సంపాప్తహోకే వ్యాధసేభీ

జియాదా బాధాకర్తెరహ్నా ప్రాపంచిక లక్షణ్హై. ఫ్రిః ముఝ్కు నదియాంతోభి అనుకూలసంబంధ్ కియాతో మేరామానస్కు ఇత్నా బాధక్నహోనేకా. అప్నా బ్రహ్మనేకిత్నా ఆలోక్యహై దేఖీ? ఫ్రిహ్కుర్నే కామాంసబ్ అయిసే హీరహ్తేహై.

మనో. హుయెతో, అబహాల్యాకాంతా గౌతమర్షీంద్రార్ధాంగీహోకె తదాశ్రిమ్మే నివాస్కరీహై మహారాజ్?

ఇంద్ర. హాహా వహాఁహిహై తూకై సాతోభివహాఁకుజాకె ఉస్సే దోస్తీ మిలాలేకె తేరీ కుశాగ్రిబుద్ధికా చతురిమాసే వచోరచనా నైపుణ్యాసె కైసాతోభి హో ఫ్రిః స్త్రీమణి మేరేపరి నాయుత్రక్షేన వైసాకర్నెచహ్తేహుం ఏహీంహిహై మంగ్నేకా ఉపకార్, తుఃనె ఏ హుపకార్మ్రెఝు కియెతో మైతుఝ్కు పారితోషిక్ దేనేకాహై కిఖూహి జాన్తీహై. జోచాహె ఫ్రాదే డాల్తేహుం. ఔర్కోబ్ ల్నేకాహై. అహల్యా సున్నేకేలియె హిహైనె భిధిసె నిజదశాభివర్ణ్నవహుత్కియాథ. ఫ్రిహ్నబ్కర్ణగోచర్హోకె రహ్నెసె ఫ్రిభామూరత్న్కు మేరే పరిష్క్హై సరీక్ ఖూలూంహోనే మక్నరహ్తె. కైసాతోభిహోజల్దీజాకె మేరా మనోరథ్కు సాఫల్యకర్కెముఝె సంతుష్టాంతరంగ్హోనె వైసాకర్నా. జరూర్జానా. జల్దీఆనా.

మనో. మహాప్రసాద్ మహారాజ్, ఆగెహై అరజ్కుయెసా వైసా మేరీ తాకత్సె జిత్నాహోనక్తీకి ఒత్నా జత్నీకర్కు దేఖీహుం. కైసారహ్తేహెకి.

ఇంద్ర. తేరీ తాకత్సె నహోనేకామ్ దున్యామె కిస్సేభి నహీహోనేకా. ఐసీ సంధిప్రకరణ్మె తేరీ సరీక్సక్తిమతి చతుర్దశ భువనాంమేభినహీ.

మనో. అచ్ఛా, మహారాజ్! ఆప్కా మనోనిశ్చయ్కా ప్రిబల్యభి ముఝె ఆధారహై సిద్ధపూనుషాంకా మనోరాధి వృథా కెంహోతాహై? మైం అబ్జాక్షాతేహుంగ్రి.

ఇంద్ర. జాప్యకర్త్రీకి, క్యాహైకి! మనోరంజనీ! అభీ జానాథలా.

మనో. మైనె యహాఁసె వహాఁకు హిజాతీహుం. ఘుర్కా తోభి నజాతీహుం (అని వెళ్లవలెను)

సూత్ర (12) దేఖీ అహల్యాకు, దేవేశదూతీ॥ ఆఁఖోంకు స్వప్నానె-
అజ్ఞాఁతోడ్నే॥

(వనమందుఁ బూవులు గోయుచుండఁగఁ గలిసికొని)

మనో. అహో కామినీతిలకా! తుహీహైనా అహల్యా ?

అహల్యా. హా మేరీ నామ్హీ అహల్యా కహాజానేకా. పరంతు తుఃముఝె కైసా జానీహై? అబ్తక్ముఝ్కు తుఃనె కభీ దేఖేసా వైసాభి నదిస్తీహై.

మనో. కెంకాంతా శిరోమణీ, వైసాకహ్తీహై ? తుమారీ ఆకారసౌష్ఠవ్హీ తుమారా నామ్కు ప్రకటన్కర్తీహైవైసీ బయానెకౌన్జాన్నేనహీ సక్నేకా ?

అహల్యా. మేరీరూప్ కిత్నాహై ? మైకిత్నీహుం ? సంయమీందరాంకే సహధర్మచారిణి యాఁంకు జియాదా సౌందర్యకైసా రహ్నేకా ? మైనె సురూపసంపత్తిసె ఒత్నా ప్రశస్తిపానేకు అబకాశ్త్రోభినహీహై. ముఝె కెంవైసాకహ్తీహై సఖి !

మనో. తేరీ అంతరంగ్మే వైసాకహ్తీహైపాద్ ! తేరీ ప్రభావిశేష్ తుఝెకైసామాలూంహోతాహై ? సామ్నే రహ్కే దేఖ్నే హమారే సరీక్ లోగోంకు మాలూంహోనాలైకిఁ తుఝు మాలూం నహీహోనేకా హి ఠీక్హై. త్రియస్త్రింశత్కోటి దేవాధి సాధ్వి స్వర్గముఖ్యాఖిల లోకపరిపాలక్భి హరిహర బ్రహ్మేంద్ర కహ్నె సాధారణ గణన్మె దేఖేతోభి చతుర్ధదేవస్వామిభి రంభోర్వశీ మేనకాద్యప్సరః కాంతాఁమనోహారిణియాఁ అనేకాఁ హర్వక్త్ రహ్తే పరమసౌఖ్యకు నజరానాకర్నె ప్రఖ్యాతభోగ

వానకహై బిస్మ్రితిపానే సంక్రందన మహారాజ్జీ బహుత్క్రీ ఫాఁపాతే కర్నేకామూఁభినహిజానృ సర్వదా మన్మథ్కె బాణోం కే గిరప్తారీమె పడ్ఖాకె నిశ్చేష్టిత్భిహోతె హర్వఖ్ ధ్యానవ్నాతేరే పర్హిరఖ్నేకె ఉన్మత్తకె మువాఫిక్ అప్నేమే ఆప్హి కుఛ్కహ్తేహై. తుఃఘపాయెతో వ్ః ఘపాహై భేణ ? అబ్తుకిత్నే కళావతికైసీ సౌందర్యరాశిహైకి పరిచర్హోనేపకార్యరహేకా ? కెంభేణ ?

అహల్యా. క్యా, క్యా, క్యాహై! బహుచిత్రరాఁ బిచిత్ర రాఁహో బాతాఁసిక్కె యహాఁకు ఆయిహో వైసాదిస్తీహై! నామ్మ మారాక్యాహై ? యహాఁకుకెం ఆయాహై ? మేరీ సరీక్ సాధ్వి యాఁంకె సామ్నె అయిసేబాతాఁకెంబోలీహై ?

మనో. భైణ, భైణ! సాగ్రిహాకెంహోతీహై ? క్యాబి చిత్రబచనాఁ ఆయేహై ? తుః సాధ్వి నహికహ్కె కౌనకహీహై? దేఖి "శస్తకన్యాంపతేన్నిత్యాం మహాపాతక నాశనం" కహ్కె ప్రశస్తకన్యోంమె యేక్హో తుమారా నామ్కు స్మరణ్కియెతోహి హజారోం జన్మోంమె కియెసొ పాపాఁ సబ్భినాశహో జావె. ఎహ్నైభి నహోకె తుఃనె పితామహస్వామిజీకామానస కుమారీహై ఔర్భి గౌతమమహర్షిందర్జీకా ధర్మపత్నీహై. అయిసీ తుర్కు పతివ్రతానహికహ్కె కౌన్బి బుద్ధిమాంద్యసెకహేగాతో రౌరవాది నరకౌంకు పాత్రహో జావెగ. హుయెతోభి తేరీ సరీక్ ఔరత్ హుంతుఃనె చతుర్ముఖబ్రహ్మకా బేటీహోతోభీనె విశ్వబ్రహ్మకా బేటీహుం మేరీనామ్ మనోరంజనీ కహ్తేహై అపన్దోనోంభిఔరతాఁ హీహోకర్ దూసా పురుష మాత్రహో యాదూస్రీసాధారణకులీన నారీతోభిహో యహాఁనరహేసె. అయిసె బాతాఁతుర్కుమై బోల్నే సకీహుం. వైసాబోల్నేకు అబకాశ్తోతుహి దియ్యా. కెంకహే. భోవదమలాపరితిమానాకృతి నిరూపణ్కు మైజానీ సో వృత్తాంతుకె వైసీహి పరిబల నిదర్శనకెహై బోల్నాపడా. గుస్సా కెంభైణ ?

అహల్య. మనోరంజనీ! అపనే రత్నాఁహీ హైఁతోభీ అపన్నె గృహిణియాఁ సుకులీనాఁ సదాచారవర్తినియాఁ సత్కర్మనిరతాఁ హైఁ పరంతు సామాన్యాఁ సహీ హై గణికాఓంకే సామ్నె ఖడ్యే నిర్భయసె బోల్నెవైసా మేరెకలియె దేవేంద్రనె మన్మథబాణోంకే గిరఫ్తారీమె హైఁకహ్యా కహీహైఁకెం? మైకౌన్హూఁ? దేవేంద్రక్యా హై? అయిసీ అసంగత ప్రసక్తి అబ్నాకెంహై?

మనో. భైఁ వైసామత్కహో. దేవేంద్రజీనె హర్యాక్షోభి అపన్సబ్కుఛ రాజా హై. తుఃముగ్ధాహోకె అయిసాకహీ హై వర పాంధాంగనాకబ్భీ అయిసా కహీ హై భైఁ? తేరీ ఉద్వాహ నహుయెసా ఆగ ఏః గౌతమర్షీ ందర్క్యా హై? తబ్తుః కౌన్హై? అబ్తుం దోనోంకా వ్యాహుయె హై? సబ్ అయిసాహీ రహతా హై. దేవేంద్ర మహారాజ్జీనె తుమారెవాస్తె వహ దక్షాప్త దార్తా హై. ఒత్నా తక్ తుఃభిజానె కాహో హై. ఖ్వాహిష్ హైసా పదార్థనె సమ లాతోఁజి కరక్త్నా ప్రపంచ్కారివాజీచ్ హై. వైసాహీ ఉన్కా బాధాజో హై వెహు న్యాతా హై. వెహ్ క్యా సజా హై క్యా? వెహాంక్. మహారణ్యమధ్య ప్రదేశ్మె బిరాజమాన్హోకె రహనె చంద్రికాకు తారాజోనె వైసా ఆయిసీజటి నిలయ్మె ఇత్నె లావణ్యరాశిహో తుః రహ్నెహోనేసె ప్రయోజన్ క్యా హై రే భగవాన్కహ్కామె అబ్కుహోతీహుం ఇస్మెభి సజానహీ. కెంకె ఏఃసబ్ మానవధర్మ హై, న్యాయ్సె బిరుద్ధ దిసాతో వెహ్కహోనా స్వభావసిద్ధ హై.

అహల్య. వెహ్సబ్ సృష్టికర్తకా ఇచ్ఛా హై. అపన్నె తదధీనాహోనా. విధాయక లక్షణోంహీ హైనా?

మనో. సృష్టికర్త కౌన్హై భైఁ? అన్యాయకహోనే వైసా అపన్కహీంమెతోకె హైసా? అబ్తుః బోల్నె సృష్టికర్త తేరీ పితాజీ హీ హైనహీ?- పాప్ బిచారా అపనా స్వర్గాధినాయక్హో దేవేంద్రజీనె

తబ్ తుః కన్యకా పన్మె తేరీ పితాజీకె వహాఁరహేసే వఖత్పరాకె తుఝె దేఖ్కె ఆసక్తహోకె అప్నెకు తుఝెదేకహైకె బహుత్ విధాంసేకిత్నామంగేతోభి తేరీ పితృపాద్నే అప్నా పరమేష్ఠిజీనె ఉన్కె ఇచ్ఛా మంజూర్కర్నేమే మెహర్బానీ నరఖాహై కహైనా? ఎహ్సబ్ కర్ణాకర్ణిన్హోనె మైసునేసో బాతాఁహై మగర్ తుః తోవహాఁ హిరహెకె గుజరేసో అహ్వాల్సబ్భి ఆఁఖోంసే దేఖిహిహై. ఐరావత వాహన్నే అఖిలాదిశే యాధినాథ్కెభి దేఖిథినా? కిత్నె సౌందర్యవాన్హై! క్యాభోగవాన్హై! వహ్వా! తుందోనోంహి సతీపతియాఁ హువెతో ఆలోకన్కర్నే హమారె సరీక్ లోగోంకా సంతోష్కెమైక్యాబోలుంభై! వహ్వారె వహ్! బహుత్బహుత్ హౌసె రహ్తీథి. ఎహ్సబ్భి తేరీ పితాజీ హి కియేహైంరే! తుఃముఝె అబ్తక్ నహిజాన్నెకె సబబ్సెభి మేరీసె దోస్తీ కర్నెకా ఎహీంహి నయావఖ్త్హోనేసేభి తేరీ ఆంతర్యబ్ముఝె నహీంబతాతీహై మగర్ సంక్రందన జీకాసూరత్ దేఖ్నె తబ్సెభి తేరీ ఆషక్నె ఉన్కె ఉప్పర్హైకహేకెహిమయి సముఝ్నెకు అందేషా క్యారహ్తీహై భై?

అహల్యా. క్యాహువాతో క్యాహై? సబ్గుజర్గయాహై నా? అబ్కహ్నాకెం?

మనో. క్యాగుజరాహై, క్యాహై? వొసబ్భి తేరీహాత్మెహి రహాహై.

అహల్యా. దేఖ్నె, దేఖ్నె తుఝ్కు సంక్రందనజీహి ఖేజే సరీక్ మాలూంహోతాహై.

మనో. ఛపానాకెంభై? సచ్హైకహై. ఉన్కెతక్లీఫాఁ దేఖ్కెమైహి ఆనేదేయా పురందరమహారాజ్జీనె భేజ్నెదె. వైసహి హువాహై.

అహల్యా. హువెతో అబ్తుః జాకె వొహ్మహారాజ్సె ఎః జిజ్ఞాసా ఛోడ్దేయియ్యే కహెకెహితబోధాకర్. మైఅబన్యాధీ

నాహోగయాహుం వైసాహోనేసే గగన్వృత్తిహై సుధాకరుకు చుంబ్నేకు ఉన్నతోద్విజవృత్తిహై పల్కుఖానేకుభిసాధ్య నహోనె వైసామేరీసె సుహృత్సంభాషణకర్నేకుతోభి తుమారా "మహా రాజుకు అవకాశ్భినమిలేగకహెకు అరజ్కర్కె ఎహ్సాంతాఛుడా.

మనో. "స్నేహే సప్తపదే" కహెకు అబప్నేకు మిలేసో మైత్రికా స్వాతంత్ర్యసెమై అబ్భిథోడాదూర్ ప్రసంగకర్నెచహ్తా హుం అప్నె స్వర్గాధినాయకకు నిస్పృహాహోన వైసాబోధా కర్నకెంఖైక? ఉనకు సంతుష్టహోనే సరీక్ కర్నెరహా అప్నేకు మాలూం నహువాతోనా! తుఃక్యాకర్నె యాకహాఃకు ఆనేతుః ఘర్మ్మయెతోభి త్వద్దాసానుదాస్హొకె ఆజ్ఞానుసారీహోనేకు తయ్యార్హై ఎఃబహుత్ సులభసాధ్యవిషయ్హై విచార్కర్నాఖైక.

అహల్యా. భలాఎః క్యాబాత్హైరీ? బహ్వానుచిత్హై. జార చోర వర్తనాం బహ్వధర్మచేష్టాంహై. ఉస్లియె వైసాకియెతో వహ్హై ఉనకు అతిశయ్భి మహర్షీంద్రాదయాం ఉనకు దేనేకా గౌరవ్భి దిగధీశ్వరాది గీర్వాణవరేణ్యాదయాం ఉనకు కర్నేకా సమర్థన్భి బ్రహ్మవిష్ణ్వీశ్వరాం ఉనకు బతానేకా ప్రేమా ప్రకరణ్భి ఇతః పరకాల్మె ఇత్న అనుకూల్సె నహీరహేంగ. ముఝెదోష్మెల్నె అవస్థారహెనదె. అపఖ్యాతికాగిరఫ్తారీ భహుభయావహ్హై.

మనో. కెంకెం? వైసాకెంఖైక? ఇత్నాహీ తుఃజానేకా? ఉనుకు కుఛ్భి కష్టా నహీంహోతీహై. ఉనకుబిషయుధబద్ధే, తుముకు యత్కించిత్తోభి అపఖ్యాతి నహీ ఆనేకహై. అపఖ్యాతీనె కెం ఆనాఖైక? అపణ దున్యామె పైదాహుయెసా బాద్కైసా తోభిహో దిల్కు సంతుష్టి కర్లేతె కాల్గుజరానా బెహ్తర్హై. ఉస్వాస్తె అప్నె మొహబ్బత్ జినకు ఉత్పన్నహేంగాతో ఉనకు వైహస్సేధారణ పూరుష్ హుయ్యేతో సామాన్య బచనాంసేభిప్రహాధిప్హొయెతో తదంఘ్రియాంపర్ గిర్కె నమస్కార్కర్కెతోభి తబ్భినహీంమిలేగాతో ఉనకుసేవా కర్కెతోభికౌన్సాహిక్మత్సేహో

అప్నే వాంఛాఁ సఫలాఁహోనే ప్హైసాకర్గేనా బెహ్తార్ కామ్హై స్త్రీ
పూరుషాఁక హెక్కా ప్రపంచ్మె ప్హైదాహోనా సౌఖ్య పానేకునెహ్హై?
యామన్మథ వేదన్నె మర్నేకుహ్హై? అయిసె ధర్మసూక్ష్మా నేఖూబ్వి
చారణ్కా రెక్కా హజారోం నిపుణాఁ అప్నే యిష్టప్రకార్సె చల్కా
ఆనంద్ పామెథె. "పంచ మే పతయస్సంతి, మహ్యాంషష్ఠోపిరోచతే
పురుషాణా మభావేన సర్వానార్యః పతివ్రతాః" కహెక్కా ఏకకల్మష
మహాసాధ్వీనే ఏక్దఫా అప్నే నారీమణియోంకా మానసాంతర్గతర
హస్యబహిరంగ్ కియాథి. ఇత్నాకెం? మహేశ్వరీజీహో మహాబిష్ణుజీహో
కిత్నే పర్యాయాఁ కిత్నే మానినియోంకె ప్రేమాపాత్రాఁహుయెహ్హై?
ఎహిందర్జీ పావక్జీ వగ్హైరేఁభి, ఇత్నాకెం? ఆఖిర్కు బిజితేంద్రియాఁ
కహెక్కా సుప్రసిద్ధాఁహోకె రహెక్నా అప్నే మహాసంయమీశ్వరాఁభి
తదనుకూల సమయాకె యేక్సుందరీమణీ సందర్శనహోగాతో
కౌన్భి కభ్భి అభ్యంతర్నకియేహ్హై. ఛుపెక్కా బితా కర్ధర్మాఁబోలో
కహేతో బడె ఫసంద్కె హికాయతాఁ బీచ్మె నిదర్శనుకాబోత్తే
శ్రోత్రోంకు సంతోషవారాశిమె డుబాతె మహాభాష్యోంకె అంత
రార్థ బాహ్యార్థాఁ కహ్తెక్యాక్యాకి బోలింగె. ఖూబ్సారత్తౌరతాఁ
జిస్తరఫ్ హ్హైకి ధ్యానార్ దృష్టి సబుసీతరఫ్ రఖ్తెహి రహింగె
స్త్రీ పురుష పదార్థాంకు రహెక్నా పరస్పరానుబంధ్ జగద్విదిహ్తై.
ఎహ్సాబ్రిఖింగె. అప్నీ సరస్వతీమాయీ తేరీ పితాజీకా పుత్రీ
హినహి రేహ్హైక ? సబ్భి అయిసె మహాత్మనాహిహ్హై అబప్నీ
తారాబాయీకు లేయింగె. సర్వగీర్వాణ వరగురువరేణ్యహో
బృహస్పతి మహానుభావ్కా ధర్మపత్నీనే ఉస్కీ ఆపక్ పుత్రీ
సమాన శిష్యహో చందర్జీకె ఉప్పజ్జికె ఏక్దఫా అప్నీపతి ఘర్మె
నహీసా వఖత్పర్ సఫలమనోరథాహుయీథి. ఒత్నే సేనహి
ఛోడెక్కా బాద్ ఘర్నికల్జాకె చందాక్కాల్సుందర్కా హ్తైఁభి రహీథి. ప్హైసా
హ్హైతో అప్నే సంక్రందన్జీనె సమయోచితోపాయాంసేసుతరాకె
అప్నా గురుజీకు ఫిర్లాదియాహ్హై. ఎహ్దునాయ్సబ్ జానెనేకావ్ర
త్రాంతహిహ్హై. బడాదృష్టాంత్ హోకె బుధగ్రహాజీనె తత్పాత్రోంభ

పరమ పవిత్రర్భిహోఁకర్గిర్గయాహై. అయిసీ స్థితిమె. అప్నితా రాకుక్యా అపఖ్యాతీ ఆయీరేభైఁ ఉన్కీ నామస్మరణ్కీయెతోఁహి సకల పాపోఁభి బినాశ్ హోఁతేహై కహ్కే బిశ్వాసర్ఖ్నేకె హజారోఁ విబుధవరేణ్యోఁ హమేషా ఉన్కీకానాముచ్చారణ్కర్తేరహ్తేహై. కేశవ్జీనే జగన్మోహినీరూప్ ధర్నదేఖ్కే శంకర్జీనే ఖ్వాహిష్పడ్నా షురువ్ హోఁకర్ సుందరీకు దేఖ్తేతో రూపవాన్భి సురూపవంత్కో దేఖ్తేతో సుందరీభి ఆషక్ దిల్మే పైదాహుయితో బస్ సంతుష్టి పాతేరహ్తేహిఁహై. దేవసేనాధినాథ్హో కుమారస్వామిజీకా జనన వృత్తాంతపరిశీలన్మె ఏక్ తమాషారహ్తాహై. సురాభాండేశ్వరా దయోఁసునేతో వైహేకజబ్దిస్నకేహై. భైఁ తుఃఆకర్ణన్కర్నే సక్తీతో అయిసే తారోఁకాణోఁ లాభోఁం బోల్తేహుం.

అహల్యా. అచ్ఛా. అబ్బహుద్దేర్హువా. మేరీనాథ్కు ఆగ్రహా వెగ. మైనె పత్రిపుష్ప ఫలాది పూజాద్రివ్యోఁలేకె జల్దీఘుస్కు పోంచ్నా.

మనో. మైనె బహుద్దేర్సె బహువిషయోఁ శ్రుతిగోచరోఁకియి హుంనా? మై ఆయీసోఁఖబర్పూఛ్నాలియీనా? క్యాకహ్తీహై?

అహల్యా. క్యాకహ్నాకుతోఁభి సర్వవిధోంసే అగ్నిసమాన్హోకే దిస్నే మేరీ నాథజీకా ప్రభావసాధారణ్హుయి. జితనా తుఃబోలీతోఁభి వైహ్కామ్నె బహ్వాసాధ్యహి భయంకర్హిహై. ముఝె దేర్బహుత్హుయి. మై అబ్జాతానా. (అని వెళ్లిపోవలెను)

సూత్ర (13) మనోరంజనీ ఆయీహై॥ ఘనప్రేమసే, కాంతాసె మిల్నే- క్షణోంకుగిన్నే, ఘనవాహక్కు దేఖ్నే॥

(వెనుకటి కురిచీమీఁదనె యింద్రుఁడు కూర్చుండియుండఁగా వచటికి మఱలివచ్చి)

మనోరంజని మహారాజాధిరాజా! మందస్మితాస్య బినిర్జితోడురాజా! నమస్కార్, నమస్కార్.

ఇంద్ర. కల్యాణ్, కల్యాణ్. కెం మనోరంజనీ, క్యా హువ్వాహై? తుః సెగయెతోఁకబ్బి ఖాలీనహీ ఆతీహైకహ్కే

అఖిల భువనవేద్యవిషయ్హై. మగర్మై పృచ్ఛాకర్నేకా బచ్ఞ హోనేసె వైసాపూఛాహులంతె. ఆజ్ హోనేకాహై? యాకల్హోనేకాహై? కహాఁసు ఆకహిం? కబాకహిం? హాకీకత్ క్యాహువ్హాహై? జల్దీబోల్. తుఃగయెహా తబ్సెభి ఫిర్త్తేరీ రహాఃహి దేఖ్తైమైయహాఁహి బైఠాహుం. జల్దిజల్ది ఆగే వర్యవసాన్బోల్. బాఁద్ బాకీకా సమాచార్సబ్ హాల్బాబో లేగీతే

మనోరంజని- మైబిజ్ఞాపన్కర్నేకా క్యారహ్తాహై?

ఇంద్ర. అయిసె నిరర్థక సంభాషణోంసె క్యాఫలితార్థ రహ్నేకా? జల్దీబోలో!

మనో. "సుందరం పురుషం దృష్ట్వాభ్రాతరంపితరంసుతం। యోనిర్ద్రవతి నారీణాం తథ్యంమే బ్రూహి కేశవ" కహ్కే ప్రసంగవశ్సె బహిరంగ్ కియాజానె సుప్రసిద్ధ్హోకేహైసా పద్మాక్షి యాంకె బిధాయకలక్షణ్సె కాన్తిభిహో సౌందర్యవాన్హో పూరుష్కూ దేఖ్నే తబ్హారేక్స్త్రీమణికుభి వాంఛాపై దాహోతాహై ఇస్సబచ్సె కళానిధిహో అహల్యా కాంతారత్న్ సకల సామ్రాజ్య విభప్రాన్నత్భి సౌందర్య రత్నాకర్భిహో ఆప్కు దేఖ్సా తబ్భి ఆపక్ పడ్కేయుచ్హై వైహీ ఆపక్ అబ్తక్భి ఎకీ నిగహానేహీహై.

ఇంద్ర. హైగే మనోరంజనీ! తుః ఖూబ్ సమఝునా? ఝూట్నహీనా?

మనో. హైమహారాజ్, కేంసహిరహ్తాహై? హైయిచ్హై. హైతోభి :—

ఇంద్ర. క్యాహుయిహై? క్యాహైగే? ఫిరై సాకహ్తాకేంగా? క్యా ఆయా?

మనో. అప్నీ ప్రాణేశ్వర్కాభీతిసె అంతరంగ్కు నహింబతాతీహై.

ఇంద్ర. అరే భగవాన్! ఇత్నహీహువ్హాహై? (మనోరంజనితో) మనోరంజనీ! తుఃగయీహై కబ్భితుఃనె వృథాన

ఆవెగీక హైఁ అబ్తక్ మేరా అంతరంగ్మే బహువిధపరిశీలనాదయాఁ కర్తె నిగహాసబ్ తేరీ పఙ్ఖే కఙ్హోథ. అబ్ క్యాకరుం? ఔర్కి స్కేవాస్తె దేఖుం? (మొగముపైకెత్తి) హాహా అరేభగవాఁ! అబ్కై సాహైరె! అరే పరమేష్ఠీ! ముఝె తుఃకిత్నా దుమ్మఁ హువ్వాహైరే! కిత్నే రహాంసే మేరేకు ముష్కిలాఁమిలానే తజ్వీజ్ కియాహైరే? వొ హాహాహల్యాకె సదాకృతి బిలాసవైభవాఁమె హజారోంసె సుస్కే తబ్కే తబ్భీ నికల్కే సత్యలోక్కు జాకర్ ఆకర్ణన్కియెసో ఉస్నేభీ అతిశయవలోకన్కర్కే మైనె బిధాతాకు కిత్నాదూర్ కైసే విధానోంసే ప్రార్థనాఁకర్కే మంగే తోభీ వొహ్కన్యాకాకు మేరేకు నహిందియాహై. వైసానహిం దేనేసేహిం సదా ఉసీధ్యాన్కర్తేహిం రహ్నా గిరఫ్తారీమె గిర్కేహుం. అయిసీసఖ్త్ నివారణ్కర్లేనే స్వప్నమ్మేతోభీ తత్కామినీమణీ గాఢాలింగన సౌఖ్యాదికాఁమిలా లేనేకు ప్రయత్నకర్నే ఖ్వాహిష్ కర్నేకుఁతోభీ ముఝ్కు సుషుప్త్యవస్థాహిం నహింహై. అహో అయిసీ బడాతక్లీఫ్ పడ్నేనహిం సక్కే ప్రాణపరిత్యాగ్ కర్లేనే చహేత్నకు ముఝె మరణావస్థాహిం నహింహై. ఆజన్మాంత్ హోనే అయిసీ దీర్ఘశిక్షాపాతే కిత్నేయుగాఁ అయిసాహిం రహ్జానే సకుం? అరే పంకజసంభవా! తుఃనె ముఝ్కు కిత్నాబలవద్విరోధిహోగయారే. అబ్మై కిస్కెతైఁజావుం? కిస్కుబినుతికరుం? కౌన్దిస్నే హోరా? అబ్ ముఝె ఉపకారక్ కౌఁహైరే? అరే భగవాఁ! హోపరేశా!

మనో. మహారాజ్జీ! అబాప్కు ఉపకారక్ హోనే హారా కౌన్భి నహింరహాహై. ఆప్కే మేధా చతురిమాసెహిం కుఛ్ నాకుఛ్ హిక్మత్ దేఖ్లేనా. "ఆత్మ బుద్ధిస్సుఖంచైత" కహ్కే వొహీఁచ్ మహోత్తమ సదుపాయ్హై.

ఇంద్ర. అచ్ఛా, తుం దోనోం చండాల్ ప్రసంగ్కియె హైనా? తత్ప్రసంగ్కా ఫల్ క్యాహై? బోల్భలా. ప్రసంగ్ నభీ మైనహిం చహ్తాహుం, పర్యవసాన మాత్రహీ బోల్నా.

మనో. పర్యవసాన క్యాబోల్నా మహారాజ్జీ! వృథ్ ముగ్ధా హై మగర్ పాగ్ధానహీ. ఉస్లియె మైనె కిత్నాతోభి కష్టపాయీ హుం, కైసాతోభిహోవ్రైనె గౌతమ్కా సన్నిధి ఛుడ్కే ఆప్ దోనోంభి ఏక్జాయిప్పర్మిల్కే రాహ్కే ఖూబ్సూరత్కే బతాకె జట్టా హిమాదాకర్నా బస్ బిల్కుల్ అటక్ నహింబోల్నే వైసా కర్కే ఆయీహుం. జారజారిణీ పురాణాం సబ్ మోఖలా కర్కే బోల్దియీహుం.

ఇంద్ర. వైసాకియాహైనా? అబ్భీ క్యాహోనా? అచ్ఛా. అబోహాక్కామినీ రత్నసే మేరాధస్మయాహై కహ్కే సమఝ్ తుఝే భేజ్నేతబ్ ఆఖిర్కా తుమ్ఎంతోభి కర్కే ఆతీహై కహ్కే మై కహ్లాయ మైచహ్నేకా ఏహీ. బసబ్తుః జా.

(ఇరువురుం జెరియొకదారి నేగవలెను)

సూత్ర (14) గౌతమ ఋషికా - ఘర్ దిస్నేకా

పూతా హాల్యవహాం - నీతి రహోసె రహా

(అహల్యా గౌతమమునుల ప్రవేశము)

గౌతమ. ప్యారీ! పరమపావన చతురానన కుమారీ!

అహల్యా. జీ మహామునీశ్వరా! జీవితేశ్వరా!

గౌతమ. ఆత్రకేక్షత్రమండల ప్రమితదినోంసె మైనే యేకస్వరశ్చరణ విధాన్మే త్రైర్కే పరాకాష్ఠాలేనే ఎహసాబ్ ముఝే దీక్షాదినాంహోనేసే తుఝే సంతుష్టాంతరంగిణీహోనె వైసాకర్నా కహ్కే చహ్నేకు అబకాశ్తోభి నహీమిలాహై. ఆజ్సె వుహ్ నిష్ఠాదినాం ఛుడ్గయె.

అహల్యా. మహారాజార్చిత పాదాంబుజా! మనోనాయకా! ఆజ్సె మేరీ పర్ ఆప్కా మెహర్బానీ పాంచానేకాజి కర్ కర్నే కెలియె మేరీ అదృష్టభాగ్య ఖులాహైపాద్.

గౌతమ. నహీనహీ. మేరాదీక్షాతో ఛుడాపరంతు అబ్భీ పాంచ్ దినాం ఖాలీగుజరానా.

అహల్యా. మేరీ మానస్కా పరిశీలన్కర్నా కహేకా పాద్, వైసా హుకుం దేతే హై ?

గౌతమ. నహీనహీ ప్యారీ! మేరాపరాకాష్ఠా ఘుడ్గయాసా వార్తాతో ఠీక్ హై. పరంతు కాలగతిసె యేవ్రతదినాఁభీ అంతరాయ్నరహేనా కర్మాంగతాఁహోకే యేక్ధమా యెహై

అహల్యా. సచ్ హై మహాత్మా! వేఁనేక్యాహై? కైసేఁహై? కిత్నేఁహై? కబ్సేషురువై ?

గౌతమ. ఉస్కా బిబరణ్సునేచహీ? అచ్ఛా, ఆజ్ హీ ఏకాదశీ పుణ్యదిన్హై. కల్ శ్రవణద్వాదశీహై, పర్సో శనిప్రదోష్హై, తర్సోనె మాసశివరాత్రిహై. బాదానేకా సబ్బిజానే అమావాస్యా పితృదివస్హై. ఏదినాఁ సబ్బి బహుత్ పుణ్యదివసాఁహోనేసే. బ్రహ్మచర్యదీక్షాహీ పరమోచిత్హై. సంసర్గనుచిత్హై. పరస్పరస్పర్శనావకాశ్రిహోనేభీ బహుత్ దోషబిషయ్హై, ఉస్లియె ముఝ్కు చిత్రాసనస్నెశయ్యా యహాఁహి ఆసాదన్కర్కేతుః నె దర్భాసన్పర్ వహాఁసోజా.

అహల్యా. మహితప్రభావాన్వితా! మహాప్రసాద్. ఆజ్ఞానుసారిణీ హీహోంగీ.

(ఇందుఁ జెప్పఁబడు పనులు జరుగుచుండునప్పుడెల్ల దిగువనుండు కీర్తనయొక్క చరణాలు పాడుచుండవలెను)

సూత్ర. (15) ఆహాదైవగతీ-అహాల్యా సతీకాదుస్థితీ-వల్లవీ.

1 స్వాహానాథుకా, సమానగౌత-మైహీకాసౌఖ్యపు, రాకఘుడసోతా.

1 (ఒక అర్చికర్తెసునవను నుండుకడ, కొందరు గౌతమునకు కహల్యాదేవిక్క వేయఁగా, అయన యచటనే పండుకొనవలెను).

2 సుమతుల్యాంగీ, సుఖవిముఖమాయి-శ్రీమానజానేకా, జమీన్పరోసోయీ

సూత్రి. (16) ఆహాదైవగతీ-అ-హాల్యా సతికాదుస్థితీ.

2 (తరువాతి ఆర్పికర్తెనునకు లోపలివైపునఁ గ్రిందనె పక్క-వేసికొని అహల్య కొద్దిచాటుగాఁ బన్నుండవలయును)

3 చరణాయుధరూప్, ధర్కే-పుకారా-హారిగాతమ్కా-, ఆచార్సుతారా.

సూత్రి. (17) ఆహాదైవగతీ-అ-హాల్యా సతికాదుస్థితీ.

3 గడ్డాలు జడలును గట్టుకొని యింద్రుఁడు తారుచు నక్కు-చుఁ గొంచె మూగఁ గాన్పించి కొక్కరోకో యని మూమ్మాఱు కూయఁగానె గౌతముఁడు లేచి స్నానమునకు వెళ్లవలెను)

4 మునిజానెకె తబ, మునిహోకె యిందర్ వనితాకు బులాయ వహాఁసె అందర్.

సూత్రి: (18) ఆహాదైవగతీ - అ - హాల్యాసతికాదుస్థితీ.

4 (అహాల్యయు లేచి నిలిచి చూచుచుండఁగా గౌతముఁడు వెళ్లిన మార్గమునుండి అతఁడె మరలివచ్చినట్లుగా మాయాముని యెదుట నిల్వ)

అహాల్యా. మహాత్మా ! ఎహీసమయ్మె పలట్కె ఆయేహైం కెం ? అయిసా ఫిర్కె ఆనేకా ఆచార్ కభ్బినహీనా ? ఆజాపుక్ శకున్కా- ఆనుకూల్యనసుతరా, క్యా ? వైసీభీ కబ్భివహీం.

ఇంద్రి. (మాయాముని) ప్యారీథోడా దూర్గ్రామ్గయాథవహా ఇత్నేమె మేరే మానస్మె తేరీ పరాహక్ పైదాహోకె ఆగే జానె ముఝె అట్కా-యా. ఉస్సబబ్సె మైనె అబ్ తేరీ ఇనాయత్ మాంగ్కే-థోడా దేర్ తేరీసె సుఖ్పానే ఖ్వాహిష్సెహి పలటాహుం. జల్దీఆఘుర్మెకు జాయింగె ఆ.

అహాల్యా. ప్రాణేశ్వరా ! ఎఃక్యాహైం ? రాత్కే- వఖత్పర్ ఎఃపర్వదివసాఁహైం కహెకా-భీ బ్రహ్మచర్య నిష్ఠాసె కాల్సబ్ గుజరానా కహెకా-భీ ఆజ్ఞాదియేథేనా ?

ఇంద్రి. (మా. ము) హౌతబ్ మై వైసహీంకహాథ. అబ్తేరీ పర్ ముఝె ఉత్పన్నహోకె హైసా వాంఛామేరా హృదంతర్భా

గ్మె వ్యాపక్ హోనేసే మేరేకు కైసాత్రోభి ప్రిత్ భంగ్ హోనే హువ్వాహై ఎహాంభి నహోకె తుఃనె పరకాంతానహీహోకర్ స్వీయార్థ శరీరిణీహోనేసె దీక్షావిధిమేభి ఒత్నా హర్కత్భి నహీహై. ఇస్కునే శ్రుతిస్మృతియాఁ ఔర్కారికాఁ బహుతాధారాఁహై. దేర్మత్కర్. ఫిర్జానాభి జరూర్నా? జల్దీ ఆ, థోడా కాల్సంతోష్పాయింగె.

అహల్యా. నాథాఅబ్తకాపుక్ కబ్భినహీరహ్తాసా యిత్నా ఆతురతాకెం? అబ్. జానేదేయియ్యే. ఆనేకా రాత్రికాల్మే అప్నెమానసాంకు సంతృప్తిహోనే ఒత్నా సుఖ్మిలావేయింగె.

ఇంద్ర. (మా. ము) ప్యారీ! వైసానహీంకహ్నా. మన్మథాకువేగనుకు తేర్నే మైనసక్తాహుం ఆ. జల్దీ.

అహల్యా. మహాత్మా మైనే ఆప్కాధన్హూం. ఆప్నా కూప్మె రహ్నేకా జల్ బాహర్కైసా జావెగా? ఇత్నా జల్దీకెం? అబ్ వఖ్త్భి ఒత్నా అచ్ఛానహీ. మేరీవిజ్ఞప్తిసునీయె.

ఇంద్ర (మా. ము) ప్యారీ! ఐసేబాతోంసే కాల్చలాతీహై? మైతెర్నే నసక్తాహుం. (కౌఁగిలించుకోఁబోవఁగాఁ దప్పించుకొని)

అహల్యా. (కోపముతో) మైతబ్సేభి దీర్ఘచింతన్నకర్నేసె తుఝ్కుజాన్నేకా తజ్వీజ్తోభినకియాహుం మేరీ ప్రాణేశ్కు కభ్భి యిత్నావేదనా నహీరహ్తాహై. తుఃదేఖ్తో మేరీనాథ్ నహీహై. తుః కౌన్హైకి యేక్నిశాచర్హోగ. తేరాయాథార్థ్య బహిరంగ్ నహీకర్కె అబ్భిఅయిసాహీ ప్రివర్తనకరేగాతో అభ్హీమైనె తుఝు శాప్దేవుంగి.

ఇంద్ర. (మా. ము.) (కాళ్ళమీఁదఁబడి మ్రొక్కుచు) అహోసౌందర్య సుధానిధీ! మైనె త్రియస్త్రింశత్కోటిదేవతాధినాయక్హోం సంక్రందన్హూం (అనఁగానె వెనుకంజవేసి అహల్య నమస్కరింపఁగా)

5 పురుషోత్తమదాస్, చరిత్రరప్నా— ధరవర్కా—ర్నే,
తరహాహిహుయినా.

సూత్రి: (19) ఆహా దైవగతీ – అ – హల్యా సతికాదుస్థితీ.

ఇంద్రి. (మా. ము.) తేరీ పర్రహ్నాకా ఆపక్నె హియిత్నాయత్నిక్యాహుం. తుమారీ కరుణారస్ పాంచాకె బచాతీహైకియా ముఝ్కు ఎహి వేదన్సె సదా పీడిత్ హానేవైసా కర్తిహైకి క్యాశాప్ దేతీహైకిమై అబ్ తేరీసేవక్ హాగయాహుం. క్యాకరేతోభిబెహ్తార్ (తిరిగి మొ్రొక్కుచుంగా)

అహల్యా. అఃఅఃఅః సంక్రందనమహారాజ్జీ! మైకిత్నీ? మేరీ అహ్వాల్కిత్నా? ముఝె వందన్కర్నా బెహ్తర్నహి. ఆయియ్యో అందర్జాయింగే. మహారాజ్ ఎహాకారబ్ఖకెం? ఆప్కా దివ్యాకార సందర్శన్హ్లెహానేదేయియ్యో.

(అనుచు నడవవలె. తెరమూసి యెత్తునంతలోఁ గిరీటధారియైన యింద్రుఁడు నహల్యయుఁ గూర్చుండవలె.)

సూత్రి: (20) గౌతమగేహిని పురుహూతాఁ– హాతేహైమోదో
పేతాఁ భీతీ ఛుడ్జానె, బెహ్తర్ఖసందెస–బాతాఁబోల్నే,
బహుత్ఖులాససె.

ఇంద్రి. సుందరీ! అబ్భీకిత్నాకాల్కూ సూర్యోదయ్హా తాహైకి బోల్ఖలా.

అహల్యా. హార్రిజ్భి మేరీనాథ్నే ఆస్నాన్కర్నేజానేకాల్కు ఏక్యామ పరిణామకాల్హెన్నాకా రివాజ్హైవైసహీ అజ్భిహువ్యా హైనా. ఉన్నెజాకర్ పాంచ్ఘడేఁ హుయెహాగె. అబ్భి ఏక్ సార్ధఘటికా మాత్రికాల్ బాకీహై సమఝుంగి.

ఇంద్రి. ముగ్ధాబలాహానేసే తుఃజా స్త్రీసా మత్లబ్ ఎహీఃహైనా?

అహల్యా. ఎహీనహిహాతో ఔర్ క్యాహై ప్రిథ మహారాజ్జీ!

ఇంద్ర. కార్యకారిణి హుయిసో ప్రౌఢతా హైం దేఖ్రి! హజ్ఞోజ్కా మా మూలాజ్ఞహి. ఆజ్ఞేయా మద్వ్యయపరిమిత నిశా మాత్రహిహుయెసొతబ్ మైహీ మాయాకుక్కుటరూపధారీ హోకె కాలజ్ఞతాసె పుకార్నాభి వైహీపకడ్కె పాప్పిచారా అప్నా మునిసె ఆష్ణానుక్కేనికలాథ. వైసాజానసేహి అప్నేకు అయిసీ సావకాశ్హో స్వాతంత్ర్యమిలాహై, అఝమారే కృపహిర్భజ్జాతాక్కైహై.

అహల్యా. సర్వజ్ఞహో ఆప్నె ఏక్ కాలజ్ఞహోనా క్యాబిశేషహై? బహుసామర్థ్య ఖనిహోనేసేహి ప్రౌఢ మహారాజ్ హుయెహై. పన్ ముగ్ధాబలాసేభి కామ్ పడా.

ఇంద్ర. పహ్లే ప్రౌఢాంగనాహోనేకు ఎహ్ ప్రణయాగ్రహ్ కా రహ బతాయీహోగి.

అహల్యా. ఇత్నా బడా తాకత్ దార్హో ఆపుక్కే మేరేహైం ఆకె ముఝ్కొ వశ్హో వైసా కర్దియాసో మైనె అబలాహుం? యాప్రబలాహుం? ఎహీస్థితిమేహి అయిసా కహేజీ!

ఇంద్ర. శక్తిమతీ! సాగ్రహమత్హో, సానుగ్రహహో మైనపచ్ఛానక్కర్కేహ్దియ్యా.

అహల్యా. మునిపత్ని మాత్రరీచ్ హుయితో ముగ్ధాబలాహీహై పరంతు ప్రభు మనోహారిణీ భి ప్రౌఢాంగనానహోకె యథాపూర్వదశామె కెం రహ్తే కహ్లాయేజీ?

ఇంద్ర. ప్రౌఢా శిరోమణీ కహ్నా, కైసే ప్రమోదాకర సంపర్భ్ కహ్తేహై! కహాంసిక్లియాగే?

అహల్యా. "స్నేహేసపత్త్పదే" కహ్నా ఆప్సె సంఘటన్హోయిసా ఎహి ప్రాప్తపదీనకాలక్షేపణ్మె ప్రౌఢాగ్రేసర చక్రవర్తిహో ఆప్కే మహత్తాక్రిష్ణాకర్కేహి సిక్లియాహుం, అబ్భికహాంహోనా?

ఇంద్ర. అయిసీ ప్రాజ్ఞాహో తేరీసంగాత్ ఎత్త్యారెసే కాలక్షేపణక్కేకే ప్రాప్తి మేరేకు నహీమిలా. ఇత్నేసేతోభి సంతృప్త

హోంగా. ఆజ్కా మైరుకసత్ లేవుంగా. అనుజ్ఞాదేకర్ ముఝే జానేదేయియే.

అహల్యా. నకోనకో మహారాజ్. పహిలే లజ్జాసే మేరీశక్తి ఆప్కా బతానే మైనసకీథి. అబ్ థోడాదేర్ ఠైరీయె. పరమామోద సంభరిత్హోకె జావెగె.

సూత్ర. (21) గౌతమగేహిని పురుహూతౌ - హోతేహైం మో, దోపేతౌ

పునారతౌహ్వాయ, మనసిజకేళికౌ-తన్మయతానె, తబ్ లగ్నేకౌ.

(అంతట ఇరువురును లేచి వాకిటిలోనికి రావలయును.)

ఇంద్ర. అబ్ ప్రాతఃకాల్హోనే సముయ్హువా. సుందరీ మైనె అబ్జావుంగా, రుకసత్ దే.

అహల్యా. మహారాజ్! ఆప్కా ఇనాయత్ మేరీ ఫర్ బెహుత్ రఖ్నే చహీయేహుం.

ఇంద్ర. (కొంతదూరముపోయి వచ్చి) ప్రాణనాయకీ! మై యేక్ పూఛ్నే భూల్గయాహుం.

అహల్యా. క్యాహైఆపు జీవితేశ్వరా! ఆజ్ఞా దిలాయియే.

ఇంద్ర. ఫిరప్నేకు మిలాకత్ రహ్నేకా అనుకూల్యహైనా?

అహల్యా. కౌం వైసా కహ్తేహై చిత్తచోరా? హార్వఖ్త్ భి మైనె ఆప్కాధన్హీహుం.

ఇంద్ర. వైసా హుయెతో ముఝేకబ్ కహాఁకు ఆనే ఫర్మాతీహైకి బోల్థోడా.

అహల్యా. మైనే దేవసమర్చన్కు ఫూలాంలానే హారోజ్ భి పుష్పవన్కు ఆతీహుం, వహాఁకుఆనా. వేణుధాన్యలానే తృణదుర్మాటవికు జాతీహుం, వహాఁకుఆనా. జలార్థినీహోకర్ జలాశయాంకు జాతేరహీహుం, వహాఁకుఆనా. ఏకేక్వఖత్పర్ మైనె బహిస్థహుయిహుం కహ్కే ఛుప్కే బోల్కర్భహుత్రహీహుం, తబ్ భీ

పాఁ ఉద్దేశ్ జైసాచాహే వైసా మేరీకు ఆనంద్మిలావె మహారాజ్, ఏః కామోంకె సమయోఁ ఆప్కామాలూం రహ్తాహై, మై అరజ్కర్నా బేజరూర్.

ఇంద్ర. అచ్ఛా, అచ్ఛా. బహుతానంద్ అబ్మైరుకస్క్తేతాహుం (అని కొంతదవ్వరిగియు మరలివచ్చి) ప్యారీ! ఖూబినాయత్రి ఖూబ్భలా, ఆంగ్మేరాదూర్హైతోభి, అంతరంగ్తో యహాఁహిరహ్తాహై,

అహల్య. మనోహరా! ఆపాఁ కృపాహి మైమంగ్తేహుం, మేరీ అంతరంగ్నె ఆపెఁ సంగాతీచ్ రహ్తాహై.

ఇంద్ర. అచ్ఛా, అచ్ఛా, అబ్మైజాతాహుం. తుః అందర్జా. జాకర్తేరీ కామ్దేఖ్లే.

(ఇంద్రుఁడు దారిని బోఁబోవ గౌతముఁ డెదుటఁబడిన దిగులంది నిల్వ గౌతముఁడు కోపించి శపియింపఁగా నతండు మొద్దువలె తలవాలిచియుండియు వెను వెంటనె తిన్నగానక పాఱిపోవలయును)

గౌతముఁడు. (మహాకోపముతో) అరేదేవాధమా! మాతృద్రోహీ! భ్రష్టా! దుష్టా! దుర్మార్గా! మదోన్మత్తా! కిత్నా కామ్కియారే! "మాతృవత్పరదారాంశ్చ" కహ్నా ధర్మబచన లక్ష్య కర్తే మేరా భీతీతోభి పరిగణన్నహికర్కే అపఖ్యాతికుభి అవకాశ్ దేకె కిత్నా దుష్కార్య కియాహైరే సురాధమా! నీచాతినీచా! తుః క్యాకరేగారే? తేరా దుష్టపూరుషతానె తేరేసె వైసా కరాయీ. తుఝ్కు పురుషత్వ రహ్నాసె అయిసే దుష్కార్యాఁ తుః హమేషా కర్తేహి రహేఁగ. ఇస్లియె తేరే అండాఁతుడ్జాకె తుఝె పురుషత్వ సంపత్తిహి నహి రహ్నేకా. జారేజా. గధా!

(అని యింటికై తిరిగి, వచ్చునెడ నహల్య చెంబుతో నీళ్లుపట్టుకొని రాఁగాఁజూచి)

గౌతముఁడు. (కోపముతో) అగే గోముఖవ్యాఘ్రీ! పయోముఖ విషకుంభరూపా! తృణావృతకూపా! పాతకీ! భ్రష్టా! అఖిలభువన సృష్టికర్తాహో స్రష్టాకె సరీక్మహాత్మనుఁ మనోభవాత్మజాహోకె విధివిహితానూన నిష్ఠాన్వీత్ హోకె సత్తపస్కి ఐసా మేరే

నరీక్ సంయమికు అర్ధాంగిభి హాోకె హమారె పావనసనామాంభి ప్రపంచ్మె అపఖ్యాతి రజ్జువాంసె బందానె కైసీ దుష్కార్యకియాహైగే జారిణీ! వృదోహ్రీనె దుర్మార్గావ్రత్తామ్ హోకె అయిసీ దుష్టకార్య సంఘటనుక్ చాహెత్తోభి తురుకు శ్రద్ధాభక్తియాంనె హైతో తుః కబ్బి అనుకూలినీ నహీ హాొతీధి. ధరమ్సనబ్ భూజ్లాకేహి తేరీ హృదయుక్ పత్థర్కో నరీక్ ఘట్కర్కో అయిసీ అనుచితకార్య కర్నేసే తుఃనే శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మకా పాదధూళి సంప్రాప్తిహోనే తక్భి పత్థర్ హోకె యహాఁహిర్జ్. (అనువలకెల్ల ఱాయియయి పడిపోవలెను)

గౌతమ. "నైవాకృతిః ఫలతి నైవకులం నశీలం, విద్యాపినైవ నచయత్న కృతాపిసేవా, భాగ్యానిపూర్వ తపసాఖలుసంచితాని, కాలేఫలింతి పురుష స్యయథైవ వృక్షాః" కహ్నేన్యాయ్సె సౌభాగ్య దౌర్భాగ్యాం పూర్వకర్మాధీనాంహై. మై అబ్కత్నా రోగవాన్హుయెతో క్యా? పురాకృత్హి అనుభవనీయ్హువా. ముఝుక్హైసా కళత్రస్థానాక్ కళం కైసా ఫలదాయినీ హుయి. అబ్మైయిజాకె హిమగిరి శిఖరి పర్ తపస్క్లేప్రుంగ. అయిసీ అనుచిత కార్యాచరణ్సె స్వర్గనాథ్హోతోభి యిందరుక్, బ్రహ్మాత్మజా హుయితోభి అహల్యాకుభి ఆపాంచేస్ దురవస్థాంకు ఆకర్ణనక్ర్కో అఖిలలోకస్థాంభి భయావహాంహాోకె అయిసే దుష్కార్యాఛోడ్కో ఆరామ్సె జీయె జాయ్.

సూత్ర. (22) మేపాండ్ హాోనేకా, ఇంద్రర్॥

భాషేట్సుతానే, ప్యార్లేనేసె॥

(అశ్వినీదేవత లియవురుంగూస్పండి యుండఁగా నిందుఁడచటికి రావలె)

ఇంద్ర. భో అశ్వినీదేవతాం! దేవధన్వంత్రియాం! ఆయుర్వేదోద్ధారకాం! మైనె బడాగిరఘ్తారీమె పడ్గయాహుం. ముఝె ఆయియాసో తక్లీఫ్ నివారణక్రానా. నహీతో హైనె పబచ్నేకా.

అశ్వినీ. (లేచి) క్యా క్యా క్యాహై మహారాజ్! ఆప్హి యహాఁకు ఆయేహైకెంజీ! హమ్కో బులాభేజేతోహమ్హీ ఆతే థేనా? ఖబర్తోభి మాలూంనహీ కర్కే ఎకాయక్ ఆపీచ్ చలే ఆయేహై అబ్ ఆప్కు ఆయిసా ముష్కిల్ క్యాహై? కైసీహై? సాధ్యాసాధ్య విచారణ్కర్కే ఝట్సు తరాయింగె. బోలీయె.

ఇంద్ర. ఎహ్ ముష్కిల్కా కారణ్సబ్ ఆఁయిందావృహీం మాలూంహోగా. ఆగేమేరా పురుషత్వముఝె ఆనేకా హికమత్ బతానా. కహేతో, మేరేఅండాఁ తుడ్గయెహై ముఝ్కు ఫిర్సాంధ్కర్నే సదుపాధ్యేఖ్నా. ఇస్లియె యహాఁకు ఆయాహుం.

అశ్వినీ. (యోజించి) మహారాజ్! మహారాజ్! ఫిర్స్యేఁ ఆనాబహుత్ముష్కిల్హై. నహి ఆనేకేహీహై. వైసా అసాధ్యార్థ్ హుయితోభి హమారా సమర్థతాబిశేష్సె ఎవ్శిక్ష్మత్కరింగె. క్యాకహ్నా, ఏక్మేషేక అండాఁ తోడ్కే లాకర్సమ్మేళన్కర్కేదవాడాలేతో చంద్కాలూ తత్కార్యానుకూల పూరుషత్వ మాత్రహీ ఫిరాస్కేకా. హుకుంక్యా దిలావె?

ఇంద్ర. క్యాతోభికరీయె, మైనె భవదధీన్హో కర్తవ్యార్థ్హుం

అశ్వినీ. అచ్ఛా మహారాజ్జీ! ఆయివ్యో శస్త్రగార్కు జాయింగె. వైహాఁకామ్ వహాఁకర్నేకా.

(అని వెళ్లిపోవుదురు.)

సూత్ర. (23) గాధితనూజ్సె రామలక్ష్మణోఁ-కాననరహాసె ఆవగేనా
సాదరరామ్కో, జనన్హి ఆప్నే-సాధుజనోంకె, బాధాఁ
నికాల్నే.

(చిన్నరూపములనున్న రాచబిడ్డలగు రామలక్ష్మణులంగూడి విశ్వామిత్రుఁడు గౌతమాశ్రమము చేరుచుండఁగా)

విశ్వామిత్రుఁడు. అహో రామచంద్రా! మహారాజ పుత్రా! మైనె బహుత్ సమయ్సె తుమ్కు బిశద్కియెసా చారిత్ర్యగజరీసో గౌతమాశ్రమ్నే యెహీహై. అబెహ్వాబ్భి ప్రవ్

మహర్షి వరాఁ శాపవశ్ సెహి బిజనప్రదేశ్ హోకెహై అబిస్కా శీఘ్రకాల్మేహి సముల్లసద్దశా మిల్నేకా కాలానె వైసాదిస్తాహై.

(రాముఁడు ఱాతిదెసకుఁబోఁగాఁ గాలితగులఁగనె ఱాతికి నాతిరూపువచ్చి నిలువవలె. రామలక్ష్మణులు మ్రొక్కవలె)

అహల్య. శీఘ్రమేవ వివాహసిద్ధిరస్తు. శ్రీరామచంద్ర భూపాలకాగ్రణీ! భో భో పరబ్రహ్మమూర్తి! సచ్చిదానంద నిలయా! మహారాజపుత్త్రాకృతిధరా! ఆప్కా నిర్మలాంఘ్రి రజస్స్పర్శన్సే మైనె పరమపావనాభి నిర్దోషాభిహుయీహూం. భవత్సందర్శనమాత్త్రసేహి నిఖిలలోకాఁభి నిష్కల్మషాఁహోజావె. జిత్నామహా ప్రయత్న కియె తోభి మహారాజాధి రాజౌంకుతోభి నమిల్నేకా భవదప్రతిమానామలాంఘ్రి ధూళి ముఝెమిలీహై. ఇస్లియెహి మైనె పవిత్రతాపాకె చరితార్థహుయీహూం.

శ్రీరామ. బహుత్ సంతోష్‌హుయీ! బహుత్కాల్సే జడరూపధారిణీహోకె, బహుత్కష్ట్‌పాయీథీ. అబాయిందాకాల్మే పవిత్రాహోకె భగవాన్కా ఇచ్ఛాసే బహుసౌఖ్యాఁపాతే గౌతమ మహర్షీంద్రజీకా ఆజ్ఞానువర్తినీహోకె "కార్యేషుదాసీకరణేషు మంత్రీ, రూపేచలక్ష్మీక్షమయాధరిత్రీ స్నేహేచమాతా శయనేచ రంభాషట్కర్మయుక్తా ఖలుధర్మపత్నీ" కహేనాన్యాయబిధాన్సె శోభాయమానాహోతేరహో.

అహల్య. హే విశ్వామిత్ర మహర్షీశ్వరా! నమస్కార్.

విశ్వామిత్ర. కల్యాణహల్యాకల్యాణ్. తుఃసౌభాగ్యవతీ హోకె సకల సౌఖ్యాఁపాతే బైఠ్తేసెజీయెజాయ్. శ్రీరామచంద్ర భగవాన్జీకు తుఃనేఖూబ్ పఛానీహై. అయిసె సర్వజ్ఞమూర్తి అఖిలధర్మవేది, అనాగతబహుధర్మబోధక్ తుఝెఅయిసాప్రసన్న హోకర్ జోబోధాకీయా వైహీశిరోభూషణ్కర్కే నిత్యాహ్లాద నిలయాహోకె సంతత భర్తృశుశ్రూష నిరతాహోతే సంస్తవనీయాహోజాయ్.

(ఇట్టియపుడు గౌతముఁడురాఁగా రామలక్ష్మణుల నమస్కారాశీస్సులును గౌతమవిశ్వామిత్రుల పరస్పరాలింగన బహూకృతులునుగావలెను. అహల్య భర్తకు నమస్కరింపఁగా గౌతముఁడామెపాణినిగ్రహించి రామునెదుట నిలచియుండి)

గౌతమ. అహో శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మ! భూనాథాత్మజాకార్సె అబ్ ప్రత్యక్ష్ హోకె హైఁసో ఆప్నె పరాత్పరాత్పరేశ్భి సృష్టిస్థిత్యంతకారణభూత్భి ఆదిమధ్యాంతరహిత్భి సచ్చిదానందమయ విగ్రహ్భిహోకే రహ్నె వైకుంఠాధినాథ్హో శ్రీమన్నారాయణ్జీహై చతురాస్యాది ప్రార్థిత్ హోకె సాధుసజ్జనోంకు సంతుష్టి మిలానేకుభి మదోన్మత్త దుష్టరాక్షస ప్రాణాపహరణ్కర్నేకుభి అయిసా అవతర్హుయేహై. ఆప్కానిస్తుల ప్రభావ విశేష్కాప్రస్తుతి కర్సక్నే సహస్రముఖాదయాఁభి అసమర్థాఁహై.

శ్రీరామ. సబ్భి ఆప్కా ఆశీర్వచన ప్రభావ్హీ హై మహాత్మ! ఆజ్ మై ఆప్కాసందర్శన్ కర్సక్నేసే పరమపవిత్ర హోగయాహుం. మేరా ఆనం దపార్హోకెహై.

గౌతమ. మహాపాతకాక్రాంతోంకుభి పరమపావనాఁ హోనే వైసా కర్నే అద్భుతప్రతిభాంచిత్హో భవదతులితామల ప్రభావ్సె జగజ్జేగీయమాన్హోకె సదారహ్నేభి మేరాదర్శన్సె ఆప్పాబన్ హుయెసా వైసా కహ్నాహమ్కా మాయామోహితాఁహోనెబిభ్రాంతిమె డుబానేకా తజ్జ్ఞహోగ. హం నిశ్చలాఁహో చిర పరిచితాఁహై. అచ్ఛ. మహారాజ్జీ! మేరే పరనుఘ్ఘురా పౌంచాకె ఎహీఁ మేరా ఆశ్రమ్మె రహ్కా హమ్కు కృతార్థాఁహోనే వైసాకర్నే చహతాహుం. భోభోబిశ్వామిత్ర మహర్షీంద్ర! ఆప్కా మిత్రహో మేరేపర్ అత్రకా ప్రభేసా కృపాహి ఆగేభిరఖ్కా మైనె కర్నే ప్రార్థన్సె ఏక్బివాన్ మేరా ఆశ్రమ్మెకర్నే అబకాశ్ దేనా.

విశ్వామిత్ర. అచ్ఛ, వైసాహి హోనేదేమిత్రా! రాజనందనాఁ అప్నా బ్రహ్మర్షీందర్కా అభిలాషాకు అనుబర్తియాఁ హోనే ఆజ్ యహాఁరహింగె.